

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Katedra trestního práva

Diplomová práce

Trestné činy v silniční dopravě

Zpracoval: Jindřich Novák
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Simona Stočesová, Ph.D.
Plzeň 2012

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, březen, 2012

Poděkování:

Na tomto místě chci věnovat poděkování své vedoucí diplomové práce paní JUDr. Simoně Stočesové, Ph.D. za odborné rady, cenné připomínky a dobré nasměrování ve zpracovávání tématu.

Obsah

Úvod	3
1 Pojmové a legislativní vymezení silniční dopravy	4
1.1 Vymezení základních pojmů podle zákona č. 361/2000 Sb.	4
1.2 Pojmové vymezení podle zákona č. 40/2009 Sb. (trestního zákoníku).....	10
1.3 Pojmové vymezení podle zákona č. 300/2005 Z.z. (slovenského trestního zákona).....	11
1.4 Pojmové vymezení podle jiných zdrojů	12
2 Rozbor skutkových podstat vybraných trestných činů.....	21
2.1 Nedbalostní trestné činy	21
2.1.1 Usmrcení z nedbalosti (§ 143).....	22
2.1.2 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147).....	24
2.1.3 Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148).....	26
2.1.4 Porovnání vybraných trestných činů proti životu a zdraví.....	27
2.1.5 Obecné ohrožení z nedbalosti (§ 273).....	28
2.2 Úmyslné trestné činy	33
2.2.1 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337).....	33
2.2.2 Neposkytnutí pomoci (§ 150).....	35
2.2.3 Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151)	37
2.2.4 Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274).....	39
2.2.4.1 Návykové látky za volantem	42
2.2.4.2 Legislativa týkající se drog a řízení v ČR	43
2.2.4.3 Označování léků s ohledem na ovlivnění schopnosti řídit motorová vozidla pod jejich vlivem	45
3 Trestně procesní aspekty trestných činů v silniční dopravě	46
3.1 Přípravné řízení	47
3.1.1 Úkony před zahájením trestního stíhání.....	48
3.1.2 Úkony po zahájení trestního stíhání	49
3.2 Zkrácené přípravné řízení.....	51
3.2.1 Použití zkráceného přípravného řízení u vybraných trestných činů v dopravě	56

3.2.2 Příklady zkráceného přípravného řízení v některých zahraničních právních úpravách (Francie, Německo, Slovenské)	57
3.3 Odklony v trestním řízení.....	59
3.3.1 Podmíněné zastavení trestního stíhání	59
3.3.2 Narovnání	60
3.3.3 Použití Podmíněného zastavení trestního stíhání a Narovnání u vybraných trestných činů v dopravě.....	60
4 Srovnání naší trestně právní úpravy s úpravou slovenskou	62
4.1 Vybrané trestné činy proti životu a zdraví	63
4.2 Vybrané trestné činy obecně nebezpečné.....	67
4.3 Trestný čin - Maření výkonu úředního rozhodnutí	71
Závěr.....	72
Resumé	73
Seznam použité literatury	74

Úvod

Problematika silniční dopravy v současné době stojí spíše na okraji zájmu společnosti. Veřejnost sice zajímá stav povrchu vozovky na našich komunikacích, kolik musí platit za dálniční známky, firmy zajímá kolik stojí mýtné a jak vysokou zaplatí silniční daň, jistě všechny zajímá kolik zaplatí za litr benzínu nebo nafty. Samozřejmě to jsou důležité informace pro všechny občany, ale bohužel málo lidí zajímá kolik lidí umřelo na našich silnicích, kolik jich bylo zraněno s trvalými následky na celý život. Každý člověk si myslí, že se mu na silnici nemůže nic stát a tím pádem si myslí, že se ho to netýká. Málokdo si uvědomuje, že se může stát účastníkem dopravní nehody a že stačí velmi málo, aby nesl za chvilkovou nepozornost trestní odpovědnost.

V úpravě trestní odpovědnosti za trestné činy v dopravě došlo v České republice k určité změně vlivem přijetí nového trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), přesto judikatura a odborná literatura k této problematice je bohatá.

Cílem diplomové práce *Trestné činy v silniční dopravě* je zpracovat materiál, který by byl schopný vystihnout v souhrnu vybrané skutkové podstaty trestných činů. Nejdříve je nutné vymezit pojmy. Ty čerpat z různých právních pramenů. V další kapitole bych se chtěl věnovat vybraným trestným činům z výše uvedené oblasti, poukázat nejen na obecně povinné znaky skutkové podstaty, ale i na znaky obecně nepovinné, které se u konkrétních skutkových podstat stávají znaky povinnými. V kapitole trestně procesní aspekty se zaměřím především na přípravné řízení a jeho možné modifikace. V poslední kapitole diplomové práce se zaměřím na porovnání hmotně právní úpravy v Slovenské republice s hmotně právní úpravou v České republice. Toto porovnání jsem si vybral, protože do konce roku 1992 tvořily oba státy jeden útvar a měly stejnou právní úpravu. Myslím si, že je zajímavé, k jakým legislativním změnám došlo v obou zemích, jak jednotlivé země přistoupily k řešení trestných činů v dopravě.

1 Pojmové a legislativní vymezení silniční dopravy

K posuzování odpovědnosti za protiprávní jednání je důležité nejprve vymezit řadu pojmů. Ty můžeme nalézt jednak v řadě zákonů (zákon o silničním provozu, o pozemních komunikacích, trestní zákoník a pro účely diplomové práce také slovenský trestní zákon), tak i v dalších zdrojích (např. ve Sbírce soudních rozhodnutí, v komentářích k jednotlivým zákonům, v odborné literatuře atd.).

1.1 Vymezení základních pojmů podle zákona č. 361/2000 Sb.

(zákona o silničním provozu):

- Účastník provozu na pozemních komunikacích = každý, kdo se přímým způsobem účastní provozu na pozemních komunikacích.¹
Účastník provozu na pozemních komunikacích může být pouze osoba fyzická, a to jako řidič, chodec, přepravovaná osoba, jezdec na zvířeti apod. Účastníkem provozu na pozemních komunikacích nemůže být vozidlo, zvíře nebo dokonce osoba právnická. Účastníkem provozu na pozemních komunikacích není ani policista, který např. řídí provoz na křižovatce, ale nemá na vlastním provozu na pozemních komunikacích přímou účast.²
- Řidič = účastník provozu na pozemních komunikacích, který řídí motorové nebo nemotorové vozidlo anebo tramvaj; řidičem je i jezdec na zvířeti.³
- Vozidlo = motorové vozidlo, nemotorové vozidlo nebo tramvaj.⁴
- Vozidlo hromadné dopravy osob je autobus, trolejbus nebo tramvaj.⁵

---

¹ § 2 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb.

² Leitner, M., Lukášek, V., Kopecký, Z.: Zákon o provozu na pozemních komunikacích s komentářem. Praha: Linde, 2001. 19 s.

³ § 2 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb.

⁴ § 2 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb.

⁵ § 2 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb.

- Nesmět ohrozit znamená povinnost počínat si tak, aby jinému účastníku provozu na pozemních komunikacích nevzniklo žádné nebezpečí.⁶
- Nesmět omezit znamená povinnost počínat si tak, aby jinému účastníku provozu na pozemních komunikacích nebylo nijak překáženo.⁷
- Dát přednost v jízdě znamená povinnost řidiče nezahájit jízdu nebo jízdní úkon nebo v nich nepokračovat, jestliže by řidič, který má přednost v jízdě, musel náhle změnit směr nebo rychlost jízdy.⁸
- Silnice je veřejně přístupná pozemní komunikace určená k užití silničními a jinými vozidly a chodci. Silnice tvoří silniční síť.⁹

Vymezení povinnosti účastníků provozu:

- Chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat, své chování je povinen přizpůsobit zejména stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu.¹⁰

Povinnosti řidiče:

- užít vozidlo, které splňuje technické podmínky stanovené zvláštním právním předpisem,
- věnovat se plně řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti a sledovat situaci v provozu na pozemních komunikacích,

⁶ § 2 písm. l) zákona č. 361/2000 Sb.

⁷ § 2 písm. m) zákona č. 361/2000 Sb.

⁸ § 2 písm. q) zákona č. 361/2000 Sb.

⁹ § 5 odst. 1 zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích,

¹⁰ § 4 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb.

- přizpůsobit jízdu technickým vlastnostem vozidla nebo fyzickým vlastnostem zvířete,
- dbát zvýšené opatrnosti zejména vůči dětem, osobám s omezenou schopností pohybu a orientace, osobám těžce zdravotně postiženým a zvířatům, brát ohled na vozidlo přepravující děti, řidiče začátečníka nebo osobu těžce zdravotně postiženou označené podle prováděcího právního předpisu a na výcvikové vozidlo označené podle zvláštního právního předpisu,¹¹
- řidič nesmí požit alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy,
- řidič nesmí řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem.

Do doby, než je z organismu vyloučen veškerý požitý alkohol nebo návyková látka z organismu není možné kategoricky určit, protože na délku vylučování alkoholu nebo návykových látek působí mnoho různých faktorů (fyzická aktivita, psychický stav osoby, schopnost organismu osoby tyto látky vylučovat, četnost požívání alkoholu a množství požitého alkoholu nebo návykové látky apod.).¹²

Řidiči se zakazuje požit alkoholický nápoj¹³ během jízdy nebo před jízdou, pokud by při započetí řízení mohl být ještě pod vlivem alkoholického nápoje. Do doby, než je z organismu vyloučen veškerý alkohol, nesmí řidič řídit. Dobu potřebnou k vyloučení alkoholu z organismu není možné jednoznačně určit, protože na délku vylučování alkoholu působí mnoho různých faktorů (fyzická aktivita, psychický stav

¹¹ § 5 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 361/2000 Sb.

¹² Leitner, M., Lukášek, V., Kopecký, Z.: Zákon o provozu na pozemních komunikacích s komentářem. Praha: Linde, 2001. 40 s.

¹³ Podle § 2 písm. g) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 225/2006 Sb., se alkoholickým nápojem rozumí lihovina, víno a pivo; alkoholickým nápojem se rozumí též nápoj, který není uveden ve větě první, pokud obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu.

osoby, schopnost organismu tyto látky vylučovat, četnost požívání alkoholu a množství požitého alkoholu apod.). V některých odborných časopisech nebo publikacích jsou uváděny tabulky s různými druhy a množstvím alkoholu, které se jejich požitím dostane do krve osoby, a doby, za kterou se požitý alkohol vyloučí.¹⁴ S ohledem na množství vlivů působících na organismus osoby, lze tyto tabulky brát jen jako teoretické a údaje zde uváděné jako orientační.¹⁵ Požití alkoholu před nebo v průběhu jízdy je hodnoceno jako porušení důležité povinnosti i v řadě judikátů, např.:

NS ČSSR – St 7/61

Jestliže požití alkoholu před jízdou nebo při jízdě motorovým vozidlem mělo vliv na to, že se pachatel dopustil trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti neopatrnou jízdou, jde vždy o okolnost zvláště přitěžující podle § 221 odst. 2 nebo § 222 odst. 2 tr. zák. č. 86/1950 Sb., tj. o porušení důležité povinnosti uložené podle zákona, která s trestným činem ublížení na zdraví z nedbalosti zpravidla spojena nebývá a která pro svou důležitost zvyšuje nebezpečnost činu, resp. pachatele pro společnost. Přitom je třeba vždy zjistit, zda požití alkoholu před jízdou nebo při ní mělo za následek sníženou schopnost řízení, jež sama anebo spolu s dalšími okolnostmi je v souvislosti s ublížením na zdraví.

NS ČSSR – 6 Tz 27/67

V řízení jednostopého motorového vozidla pod vlivem alkoholu řidičem, který nemá větší řidičské zkušenosti, a který veze na tandemu osobu rovněž podnapilou a v důsledku podnapilosti způsobí dopravní nehodu, přičemž u obou je stupeň ovlivnění alkoholem výrazný, je třeba spatřovat porušení důležité povinnosti řidičem ve smyslu ustanovení § 223 a § 224. Přitom je třeba zkoumat, zda a do jaké míry byla nehoda spoluzaviněna spolujezdcem z hlediska ustanovení § 88 odst. 1.

---

¹⁴ CHMELÍK, Jan. Dopravní nehody. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 30 s.

¹⁵ LEITNER, M.; LUKÁŠEK, V.; KOPECKÝ, Z. Zákon o provozu na pozemních komunikacích a předpisy prováděcí a související s komentářem. 3. přepracované vydání podle právního stavu k 1. 7. 2006. Praha : Linde, 2006, s. 49

Pokud pachatel řídí motorové vozidlo pod vlivem alkoholu a při dopravní nehodě dojde ke zranění poškozeného i jeho vlastním spoluzaviněním (v dané věci byl poškozený rovněž ve stavu těžké opilosti a po nastoupení do vozidla se nepřipoutal bezpečnostním pásem) neodůvodňují nepoužití právní kvalifikace podle § 224 odst. 1, 2 a posouzení jednání pachatele toliko jako trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d), neboť příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem se nepřerušuje a míra spoluzavinění poškozeného na způsobeném následku (účinku) proto nemůže být důvodem k tomu, aby obviněnému nemohla být přičítána odpovědnost za vzniklou těžkou újmu na zdraví. Tato otázka může vést toliko k úvahám o stupni společenské nebezpečnosti jednání obviněného v souvislosti s kritérii rozhodnými pro ukládání trestu (§ 23 a § 31).

- Řidič nesmí řídit vozidlo nebo jet na zvířeti, jestliže je jeho schopnost k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,¹⁶
- rychlost jízdy musí řidič přizpůsobit zejména svým schopnostem, vlastnostem vozidla a nákladu, předpokládanému stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, její kategorii a třídě, povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které je možno předvídat; smí jet jen takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou má rozhled.¹⁷ Za snížené viditelnosti lze za takovou vzdálenost považovat vzdálenost, na jakou je pozemní komunikace osvětlena světlometry v daném okamžiku užitými na vozidle. Při nesnížené viditelnosti tuto vzdálenost zkracuje blízkost nepřehledné zatáčky, vrchol stoupání apod.¹⁸

---

¹⁶ § 5 odst. 2 písm. a) až. c) zákona č. 361/2000 Sb.

¹⁷ § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb.

¹⁸ Leitner, M., Lukášek, V., Kopecký, Z.: Zákon o provozu na pozemních komunikacích s komentářem. Praha: Linde, 2001. 77 s.

- Řidič, který měl účast na dopravní nehodě, je povinen neprodleně zastavit vozidlo, zdržet se požití alkoholického nápoje a jiných návykových látek po nehodě po dobu, do kdy by to bylo na újmu zjištění, zda před jízdou nebo během jízdy požil alkoholický nápoj nebo návykovou látku, vždy však do doby příjezdu policisty v případě, že jsou účastníci nehody povinni ohlásit nehodu policistovi, učinit opatření k zabránění vzniku škody osobám nebo věcem, pokud tato hrozí v důsledku dopravní nehody, a spolupracovat při zjišťování skutkového stavu.¹⁹

Povinnost účastníků dopravní nehody:

- učinit vhodná opatření, aby nebyla ohrožena bezpečnost provozu na pozemních komunikacích v místě dopravní nehody; vyžadují-li to okolnosti, jsou oprávněni zastavovat jiná vozidla,
- oznámit, v případech stanovených tímto zákonem, nehodu policii; došlo-li k zranění, poskytnout podle svých schopností první pomoc a k zraněné osobě přivolat zdravotnickou záchrannou službu,
- označit místo dopravní nehody,
- umožnit obnovení provozu na pozemních komunikacích, zejména provozu vozidel hromadné dopravy osob,
- neprodleně ohlásit policii poškození pozemní komunikace, obecně prospěšného zařízení nebo životního prostředí, pokud k němu při dopravní nehodě došlo,
- prokázat si na požádání navzájem svou totožnost a sdělit údaje o vozidle, které mělo účast na dopravní nehodě,

---

¹⁹ Leitner, M., Lukášek, V., Kopecký, Z.: Zákon o provozu na pozemních komunikacích s komentářem. Praha: Linde, 2001. 81 s.

- v případech, kdy nevznikne povinnost oznámit nehodu policii, sepsat společný záznam o dopravní nehodě, který podepíší a neprodleně předají pojistiteli; tento záznam musí obsahovat identifikaci místa a času dopravní nehody, jejích účastníků a vozidel, její příčiny, průběhu a následků.²⁰

Dopravní nehoda

Dopravní nehoda je událostí v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.²¹

V některých případech se bude jednat o tzv. havárii, kdy například v důsledku nepřiměřené rychlosti řidič vyjede z pozemní komunikace a narazí do stromu nebo při zařazování se mezi předjížděná vozidla dojde, sice bez kontaktu, ale k vytlačení vozidla mimo vozovku a následné havárii vozidla.²²

1.2 Pojmové vymezení podle zákona č. 40/2009 Sb. (trestního zákoníku)

Ublížení na zdraví

Ublížením na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření.²³

Těžká újma na zdraví

Těžkou újmou na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví:

- zmrzačení,
- ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti,

²⁰ § 47 odst. 3 písm. a) až g) zákona č. 361/2000 Sb.

²¹ § 47 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb.

²² Leitner, M., Lukášek, V., Kopecký, Z.: Zákon o provozu na pozemních komunikacích s komentářem. Praha: Linde, 2001. 126 s.

²³ § 122 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb.

- ochromení údu,
- ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí,
- poškození důležitého orgánu,
- zohyždění,
- delší dobu trvající porucha zdraví.²⁴

Návyková látka

Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.²⁵

Neposkytnutí pomoci

Neposkytnutí pomoci se rozumí, že někdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného.²⁶

1.3 Pojmové vymezení podle zákona č. 300/2005 Z. z. (slovenského trestního zákona)

Újma na zdraví

Újmou na zdraví se pro účely tohoto zákona rozumí jakékoli poškození zdraví jiného.

Ublížením na zdraví se pro účely tohoto zákona rozumí takové poškození zdraví jiného, které si objektivně vyžádalo lékařské vyšetření, ošetření nebo léčení, během kterého byl nikoli krátkodobě ztížen obvyklý způsob života poškozeného.

---

²⁴ § 122 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb.

²⁵ § 130 zákona č. 40/2009 Sb.

²⁶ § 150 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb.

Těžká újma na zdraví nebo smrt

Těžkou újмой na zdraví se rozumí způsobení újmy na zdraví uvedené v § 123 odst. 3

Smrtí se rozumí biologická smrt mozku (cerebrální smrt).²⁷

Smrt více osob

Smrtí více osob se rozumí způsobení smrti nejméně tří osob.²⁸

1.4 Pojmové vymezení podle jiných zdrojů

Porušení důležité povinnosti

Za porušení důležité povinnosti lze považovat jen porušení takové povinnosti, které má za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, kdy tedy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku. Aby bylo možno uznat, že jde o porušení důležité povinnosti, musí být zjištěno, že mezi porušením důležité povinnosti a následkem je příčinná souvislost. Tuto otázku je třeba vzhledem k významu daného ustanovení posoudit i vzhledem ke konkrétní situaci, v níž byl trestný čin v silniční dopravě spáchán.²⁹

Důležitá povinnost je dána charakterem zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo je uložena přímo zákonem. V příčinné souvislosti s porušením této důležité povinnosti pak dojde k ublížení na zdraví. Důležitá povinnost je zákonem velmi široce koncipována. Extenzivní výklad porušení důležité povinnosti uložené podle zákona uplatňovaný soudní praxí znamená, že nejen povinnost uložená zákonem ale i povinnosti uložené jinými závaznými právními předpisy, např. vyhláškami, které mají za následek poruchu zdraví, jsou považovány za porušení důležité povinnosti. To má nesmírný význam pro dopravní nehody, protože předpis, který usměrňuje silniční dopravu, je ve formě zákona o provozu na pozemních komunikacích, který již byl několikrát citován. Za porušení důležité povinnosti uložené právním předpisem však nelze mechanicky považovat porušení jakéhokoliv ustanovení pravidel silničního

---

²⁷ § 142 slovenského trestního zákona

²⁸ § 143 slovenského trestního zákona

²⁹ CHMELÍK, Jan. Dopravní nehody. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 27 s.

provozu, ale jen takové porušení povinností, které podstatně zvyšuje protiprávnost jednání účastníka provozu na pozemní komunikaci např. tím, že má za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví. Mezi porušení důležité povinnosti a následkem přitom musí být prokázán příčinný vztah. Vyjmenovat všechny povinnosti účastníků provozu na pozemních komunikacích, zejména pak řidičů dopravních prostředků, není možné, protože vždy bude záležet na konkrétních okolnostech, za kterých došlo k dopravní nehodě, i na průběhu a následku dopravní nehody. V každém konkrétním případě je potřebné vždy zkoumat, zda porušení povinnosti uložené předpisem o pravidlech silničního provozu je i porušením důležité povinnosti ve smyslu trestního zákona.

Lze však uvést některá závažná porušení pravidel silničního provozu, která zpravidla mají za následek dopravní nehodu s vážnými následky na životě nebo zdraví osob, nebo zpravidla způsobí škodu na majetku, např.:

- řízení dopravního prostředku pod vlivem alkoholu,
- nepřiměřená rychlost,
- předjíždění v místech, kde je to zakázáno,
- couvání s nákladním automobilem bez zajištění náležitě poučenou osobou,
- špatný technický stav vozidla,
- nedání přednosti v jízdě,
- jízda na železniční přejezd v případech, kdy je to zakázáno,
- bezohledná jízda a další.³⁰

Soudní praxí jsou za porušení důležité povinnosti pokládány např. i následující situace:

- je porušením důležité povinnosti, jestliže řidič motorového vozidla nesleduje technický stav vozidla, zejména účinnost brzd, o kterých je mu známo, že řádně nefungují a v důsledku toho dojde k dopravní nehodě,³¹
- je porušením důležité povinnosti, jestliže řidič motorového vozidla před jízdou nezkontroluje technický stav vozidla, v důsledku jehož špatného stavu dojde k dopravní nehodě. Je pochopitelné, že řidič motorového vozidla nemůže podrobně zkoumat technický stav vozidla. Je však

---

³⁰ CHMELÍK, Jan. Dopravní nehody. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 251 s.

³¹ Srov. č. 26/1962 Sb. soud. rozh.

povinností řidiče přesvědčit se před jízdou, zda technické části vozidla, které zabezpečují bezpečnost provozu vozidla na silnici, jsou v pořádku. K technickým částem vozidla, které mají rozhodující vliv na bezpečnost jízdy, patří např. ověření stavu světel, brzdového systému, stav řízení apod.,³²

- je porušením důležité povinnosti, jestliže řidič motorového vozidla v mlze nebo ve tmě při špatné viditelnosti nebo na mokré vozovce jede nepřiměřenou rychlostí,
- je porušením důležité povinnosti, jestliže řidič vozidla nepřizpůsobí rychlost jízdy při vjíždění do zatáčky, a tím nepřizpůsobí rychlost jízdy stavu a povaze vozovky,³³
- je porušením důležité povinnosti, jestliže řidič při jízdě v důsledku únavy usne za volantem a způsobí dopravní nehodu,³⁴
- je porušením důležité povinnosti, jestliže řidič vozidla na železničním přejezdu vědomě nerespektuje výstražné znamení – světelné signalizační zařízení a vjede na přejezd,³⁵
- porušením důležité povinnosti je však i případ, kdy automobil řídí osoba bez řidičského oprávnění a pro nedostatek zkušeností způsobí dopravní nehodu s vážnými následky.³⁶
- je porušením důležité povinnosti, jestliže řidič motorového vozidla způsobí dopravní nehodu z důvodu nedostatečného výhledu na vozovku, protože měl znečištěno přední sklo,³⁷
- za porušení důležité povinnosti však bude pokládáno i nesplnění nebo porušení individuálního příkazu vydaného na základě zákona a způsobem v zákoně uvedeným (např. pokyny přepravce řidiči přepravujícímu nebezpečný náklad apod.). Porušením důležité povinnosti může být i nerespektování pokynů a příkazů policisty při výkonu dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu.
- Za porušení důležité povinnosti uložené podle zákona ve smyslu § 224 odst. 1, 2 TZ (ve znění účinném do 31. 12. 2009, od 1. 1. 2010 podle

---

³² Srov. Bull. č. 62/1971.

³³ Srov. Bull. č. 11/1976.

³⁴ Srov. Bull. č. 8/1978.

³⁵ Srov. Bull. č. 32/1978.

³⁶ Srov. judikát č. 61/1987 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

³⁷ Srov. judikát č. 35/1979 Sb. rozh. tr.

§ 143 odst. 1, 2 TZ nebo § 147 odst. 1, 2 TZ), se považuje i povinnost vyplývající z ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. Podle uvedeného ustanovení musí řidič přizpůsobit rychlost jízdy zejména svým schopnostem, vlastnostem vozidla a nákladu, předpokládanému stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, její kategorii a třídě, povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které je možno předvídat; smí jet jen takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou má rozhled. Přitom je bez významu, zda pachatel citovaného trestného činu nepřekročil nejvyšší povolenou rychlost.³⁸

- Porušení důležité povinnosti u cyklisty -

I. Uskuteční-li cyklista jízdu na jízdním kole za situace, kdy současně poruší jak základní povinnosti účastníka provozu na pozemních komunikacích, např. je-li jeho schopnost bezpečné jízdy ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, snížena požitými alkoholickými nápoji, což mu rovněž neumožňuje počínat si ohleduplně a ukázněně ve smyslu § 4 písm. a) téhož zákona, tak i specifické povinnosti cyklisty stanovené v § 57 a § 58 citovaného zákona a upravující chování cyklisty, technický stav jízdního kola a způsob jízdy na něm, např. poruší-li při jízdě na jízdním kole ve skupině povinnost jet jednotlivě za sebou nebo použije-li k jízdě v noci neosvětlené jízdní kolo, pak za těchto okolností není vyloučeno pokládat porušení těchto povinností za takové jednání, s nímž je zpravidla spojeno zvýšení nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, a učinit tak závěr, že jde o porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona (srov. č. 36/1984 Sb. rozh. tr.).

Je-li porušení těchto povinností příčinou dopravní nehody, při které dojde ke způsobení těžké újmy na zdraví nebo ke smrti jiného, za splnění dalších zákonných podmínek se cyklista porušením "důležité povinnosti uložené mu podle zákona" může dopustit trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 2 tr. zák.

---

³⁸ Srov. judikát č. 1034/2010 Sb. rozh. tr.

II. Jízda na jízdním kole nepatří do okruhu činností, na něž se vztahuje ustanovení § 50 odst. 1 tr. zák., neboť k ní není třeba zvláštního povolení nebo oprávnění. Proto pachateli, který se dopustil trestného činu jako cyklista, nelze uložit trest zákazu činnosti spočívající v zákazu jízdy na jízdním kole.

S ohledem na ustanovení § 49 odst. 1 tr. zák. však takovému pachateli nelze uložit ani trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel, protože se nedopustil trestného činu v souvislosti s řízením motorového vozidla.³⁹

Nezkušenost v řízení motorových vozidel však v žádném případě nelze obecně považovat za porušení důležité povinnosti. Vždy je nezbytně nutné individuálně posuzovat každý případ. V praxi se uvádí jako nesprávné posouzení důležité povinnosti případ, kdy nezkušená řidička nechala zařazenou rychlost, po zastavení vozidla pustila spojku, vozidlo se rozjelo, srazilo chodce a způsobilo mu těžkou újmu na zdraví. Rovněž tak nebude v praxi považováno za porušení důležité povinnosti případ, kdy řidič nesprávně reaguje na nebezpečnou situaci zaviněnou jiným účastníkem silničního provozu a v důsledku toho nesprávně reagující řidič způsobí vážnou dopravní nehodu. Rovněž ne každé porušení povinnosti řidiče vyplývající z ustanovení § 5 pravidel silničního provozu je porušením důležité povinnosti.⁴⁰

Hrubé porušení zákona o dopravě

Hrubým porušením předpisů (mj. tedy i dopravních, resp. přesněji z oblasti silniční dopravy) je takové porušení některé normy, která má za dané situace zpravidla za následek možnost způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti více osob (nejméně tři osoby), vyvolává reálné nebezpečí, že dojde k následku předpokládanému v konkrétní skutkové podstatě. Musí jít o podstatně závažnější porušení předpisů, než představuje porušení důležité povinnosti ve smyslu trestného činu ublížení na zdraví. Zejména se jedná o případy, při nichž je porušeno více různých norem příslušného dopravního předpisu (např. jízda

---

³⁹ Srov. judikát č. 106/2009 Sb. rozh. tr.

⁴⁰ Srov. judikát č. 39/1978 Sb. rozh. tr.

v podnapilém stavu a nepřiměřenou rychlostí s vozidlem, o němž pachatel ví, že mu nefungují brzdy).⁴¹

R 13/1972 – hrubým porušením předpisů o bezpečnosti dopravy v smyslu § 224 odst. 3 tr. zák. je řízení motocyklu, o němž pachatel ví, že je technicky nedostatečně vybaven, zejména že má slabá světla a neúčinné brzdy, je-li pachatel v době řízení pod silným vlivem alkoholu a jede rychlostí, která je nepřiměřená viditelnosti a technickému stavu motocyklu.

Stav vylučující způsobilost

Stav vylučující způsobilost je u řidiče motorového vozidla dán vždy, jestliže hladina alkoholu v krvi dosáhla 1 promile (tzv. absolutní nezpůsobilost k řízení motorového vozidla).⁴²

Klíčovým při posuzování rozdílů a okolností poranění a jejich důsledků je pro soudy vždy lékařský nález či posudek, nikoli pouze skutečnost, jak se poškozený po útoku zdravotně cítil. V souvislosti se způsobením těžké újmy na zdraví, případně smrti, je nutné podotknout, že dobu, po kterou nebyl postižený léčen z důvodu vyčkávání na lékařský zákrok nelze zahrnovat do obsahu zaviněného následku, za který je odpovědný viník nehody.

Za zmrzačení se pokládá trvale chorobný stav, charakterizovaný:

1. značnou změnou těla nebo jeho částí:
  - a) převážně tvarovou (např. deformace páteře, projevující se jako větší hrb),
  - b) převážně funkční (např. ztuhlost v kyčelním kloubu v nepříznivém postavení),
2. ztrátou některé z končetin, nebo jejich podstatných částí.

U horních končetin stačí již amputace v zápěstí, u dolních končetin amputace nad hlezenním kloubem. Tyto stavy jsou většinou spojeny s podstatnou újmou na pracovní schopnosti, která bývá větší než 50 %. Mnohdy jsou spojeny s úplnou pracovní nezpůsobilostí.

Patří sem těžké nervové ochrnutí. Nepatří sem ztráta boltce, některého prstu, chodidla (ježto v těchto případech je funkce jen mírně porušena), ani

---

⁴¹ ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl.* 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 1337

⁴² Jelínek, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. I. vydání*, Praha: Leges, 2009, 681s.

kulhání, vzniklé zkrácením nebo prohnutím po špatném zhojení zlomeniny. Stejně tak se sem nezařazují ztuhlosti v méně důležitých kloubech, jeli s tím spojena jen malá porucha funkce.⁴³

Ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti

Pod tímto pojmem se rozumí trvalý chorobný stav nebo ztráta části těla, spojené s úplnou ztrátou, nebo alespoň s podstatným snížením povšechné pracovní způsobilosti.

Má-li být přiznána úplná ztráta pracovní způsobilosti, musí být postižený k většině jednotlivých pracovních úkonů nezpůsobilý a v denních úkonech odkázán na pomoc druhé osoby. Úplná ztráta povšechné pracovní způsobilosti přichází v úvahu hlavně u osob slepých, nebo ochrnutých na obě dolní nebo obě horní končetiny. Častější jsou případy podstatného snížení pracovní způsobilosti. Vyžaduje se, aby snížení pracovní způsobilosti bylo závažné a podstatné. Z hlediska soudně lékařského jde většinou o případy, kdy pracovní nezpůsobilost je vyšší než 50 %.⁴⁴

Ochromení údu

V medicíně se rozumí údem celá horní nebo dolní končetina. Ochromením údu je trvalá nezpůsobilost nebo značně snížená schopnost pohybu horní nebo dolní končetiny, nebo její značné části.

Sem patří případy, kdy je končetina sice zachována, avšak je ochrnutá, což znemožňuje její funkci (např. obrna dolních končetin původu míšního po bodné ráně páteře apod.). Nepatří sem případy, kdy jde o znehybnění několika prstů ruky, jestliže je ruka nadále prakticky upotřebitelnou, nebo případy, kdy ruka je ochrnutím vyřazena v zápěstí, kdežto ramenní i loketní kloub je neporušen.

Ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí

Funkcí smyslových ústrojí je zrak, sluch, čich, chuť a hmat.

Funkce smyslových ústrojí nemají v životě člověka stejnou důležitost. Ztráta nebo podstatné oslabení funkce čichového, chuťového ústrojí nejsou

---

⁴³ č. 45/1990 Sb. rozh. tr.

⁴⁴ z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. 8. 2006, sp. zn. 6 Tdo 780/2006), *JUDr. Jan Engelmann*

zdaleka tak důležité a prostá ztráta hmatu není nikdy tak rozsáhlá, aby znamenaly u postiženého skutečně těžké poškození na jeho zdraví. Prakticky se nejčastěji setkáváme s postižením zraku a sluchu. Za ztrátu funkce těchto smyslových ústrojí se pokládá úplná slepota a hluchota. Ztráta nastává tehdy, když člověk nerozeznává kolem sebe předměty, tedy když je prakticky slepý. Ztráta zraku záleží nejen v úplné slepotě, nýbrž i v neschopnosti přesného poznávání předmětů při přiměřeném osvětlení, a to nejen na dálku, ale též na zcela malou vzdálenost. Za podstatné snížení zraku nebo sluchu se pokládá snížení zraku nebo sluchu méně než na polovinu předchozí smyslové funkce.⁴⁵

Poškození důležitého orgánu

Za poškození důležitého orgánu se jednoznačně považuje takové porušení některého z tělesných orgánů, při němž vzniká nebezpečí pro život nebo jiný závažný déletrvajících, nebo trvalý následek.

Závažný, déletrvajících nebo trvalý je takový stav, který odpovídá těžké újmě na zdraví jiného druhu [např. podle písm. b) nebo ch) cit. ustanovení].⁴⁶

Zohydění

Zohyděním je každá viditelná, trvale hyzdící změna těla, která mění vzhled na újmu poraněného a vzbuzuje odpor a ošklivost. Je nerozhodné, zda je možno ji odstranit např. plastickou operací, nebo zakrýt. Taková vada zpravidla ztěžuje poškozenému uplatnit se normálně ve společnosti.

Obtíže v životním uplatnění musí být tak značné, aby přibližně odpovídaly ostatním případům těžké újmy na zdraví. Podstatou zohydění jsou především kosmetické vady a defekty. O zohydění nejde, jeli snadno odstranitelné jednoduchou operací. Změny, které sem řadíme, se budou týkat hlavně obličej (deformace nosu, ztráta hrotu nosu, jizvy apod.). Zohydění na rozdíl od zmrzačení je vadou spíše kosmetickou a společenskou, než překážkou vlastního pracovního výkonu.⁴⁷

---

⁴⁵ z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. 8. 2006, sp. zn. 6 Tdo 780/2006), *JUDr. Jan Engelmann*

⁴⁶ č. 52/1973 Sb. rozh. tr.

⁴⁷ č. 44/1976 Sb. rozh. tr.

Delší dobu trvající porucha zdraví

Např. zlomeninu nohy v kotníku, jejíž léčení trvalo 7 týdnů a které má za následek, že poškozený, i když pracuje, stále pociťoval bolesti v noze znemožňující mu řádnou chůzi, nutno vzhledem k charakteru zranění v souvislosti s délkou léčení, posuzovat jako těžkou újmu na zdraví (roz. 5/1962 Sb. rozh. trest.). Za delší dobu trvající poruchu zdraví ve smyslu § 89 odst. 7 písm. ch) tr. zák. lze považovat dobu asi šesti týdnů pouze za předpokladu, že po tuto dobu trvala vážná porucha zdraví (roz. 18/1969 Sb. rozh. trest.).⁴⁸

Za déle trvající poruchu zdraví se považuje způsobení citelné újmy v obvyklém způsobu života po dobu 6 týdnů. Citelná újma v obvyklém způsobu života může být dána pracovní neschopností, nemožností navštěvovat školu, neschopností provádět běžné úkony apod.

Poskytnutí pomoci

Vzhledem k tomu, že poskytnout pomoc člověku, který je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, vyplývá ze zásady humanismu a vztahu člověka k člověku, kdy nikdo nemůže nečinně přihlížet tomu, že je jiný lidský život v nebezpečí, převzal trestní zákoník z minulého trestního zákona osvědčenou úpravu trestných činů neposkytnutí pomoci.⁴⁹

Neposkytnutí pomoci je trestné jen tehdy, stalo-li se úmyslně, ne pouze z nedbalosti. Tím ovšem není míněno, že by se vyžadoval úmysl ublížit na zdraví nebo životě, zákon předpokládá úmysl neposkytnout potřebnou pomoc, ačkoli je zřejmé, že hrozí smrt, nebo že se u ohroženého člověka vyskytují známky vážné poruchy zdraví. Zpravidla tu půjde o tzv. úmysl nepřímý. Ke zjištění nepřímého úmyslu je třeba bezpečně prokázat, že člověk nejen věděl, že může dojít k neposkytnutí potřebné ("nezbytné") pomoci, ale že také byl srozuměn s tím, že se tak stane (ne tedy jen, že "bez přiměřených důvodů" spoléhal, že se dostaví včas nebo že pomoc není potřebná, v těchto případech by šlo o tzv. vědomou nedbalost). V praxi může docházet k tomu, že se někdy při projednávání trestní věci nesprávně zaměňuje hrubší případ nedbalosti za nepřímý úmysl. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby se ta část výslechu obviněného, která se

---

⁴⁸ z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. 8. 2006, sp. zn. 6 Tdo 780/2006), *JUDr. Jan Engelmann*

⁴⁹ Jelínek, J. a kol.: *Trestní právo hmotné*. 1. vydání, Praha: Leges, 2009, 498s.

týká existence úmyslu nebo nedbalosti prováděla a byla protokolována s co možná největší přesností.⁵⁰

2 Rozbor skutkových podstat vybraných trestných činů

Trestné činy, ke kterým dochází v souvislosti s provozem na pozemních komunikacích, se dělí z pohledu subjektivní stránky na trestné činy nedbalostní a úmyslné. V této části diplomové práce provedu rozbor pouze vybraných trestných činů.

2.1 Nedbalostní trestné činy

Trestné činy proti životu a zdraví spáchané v dopravě

Trestní zákon neobsahuje zvláštní ustanovení pro postih osob, které zavinily dopravní nehodu s trestně významnými následky. Takové osoby mohou být stíhány podle způsobených následků jen za trestné činy proti životu a zdraví (§ 143, 147, 148), popř. trestné činy obecně ohrožující (§ 273 a 277).

V těchto případech je nutno při posuzování zavinění pachatele vycházet z pravidel provozu na pozemních komunikacích (zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, zákon č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, vyhláška č. 30/2001 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích). Ty stanoví hranice povinné opatrnosti, tedy objektivní kritérium nedbalosti. Vzhledem k charakteru a významu nebezpečí, které z riskantní nebo nepozorné jízdy motorovým vozidlem hrozí pro život a zdraví ostatních účastníků silničního provozu, je nezbytné klást přísné požadavky na důsledné respektování těchto pravidel včetně těch, která vyžadují určitou míru předvídatosti a fyzickou a psychickou způsobilost řidiče, jakož i náležitý technický stav vozidla.⁵¹

---

⁵⁰ Brůha, D: Trestní odpovědnost ve zdravotnictví

⁵¹ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné.1. vydání, Praha: Leges, 2009, 485s.

Jde o nedbalostní trestné činy. Pachatel nemá v úmyslu svým jednáním způsobit jinému smrt nebo těžkou újmu na zdraví ani mu ublížit na zdraví.⁵²

Zavinění u trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 TZ (ve znění účinném do 31. 12. 2009, od 1. 1. 2010 přečin podle § 147 odst. 1, 2 TZ) lze dovodit u řidiče, který věděl, že se blíží k přechodu pro chodce, po kterém se pohybovala osoba v seniorském věku a na kterou přitom reagoval opožděně, takže již nestačil automobil zastavit a tuto osobu srazil. Zároveň si musel být vědom i toho, že náraz vozidla do takové osoby - byť v nevelké rychlosti - může vzhledem k jejímu věku a tělesné konstituci vyvolat i podstatně závažnější následek než u člověka mladého. Jednání pachatele bylo tedy zjevně významnou příčinou způsobeného následku (resp. účinku zde spočívajícího ve smrti poškozeného), přestože k němu přistoupily i některé další příčiny (věk a zdraví poškozeného). Jejich existence, byť se také spolupodílely na vzniku konečného následku (resp. účinku), však neznámá, že jednání pachatele přestává být důležitou počáteční skutečností (příčinou), jež ve spojení s dalšími okolnostmi vedla k úmrtí poškozeného.

O přerušení tzv. kauzální souvislosti mezi jednáním a následkem by se v daném případě mohlo jednat za předpokladu, že ke komplikacím při léčení poškozeného, které vedly ke zhoršení jeho zdravotního stavu nebo k jeho smrti, by došlo neodbornou zdravotnickou péčí nebo jinými okolnostmi, které měly základ v porušení povinností jinou osobou. Takový příčinný průběh by pachatel ovšem předvídat nemohl. To znamená, že by ani nemohl být zahrnut jeho zaviněním.⁵³

2.1.1 Usmrcení z nedbalosti (§ 143)

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Objektem tohoto TČ je zájem na ochraně života. Objektivní stránka spočívá ve způsobení smrti. Subjektem tohoto TČ může být kdokoli. Z hlediska subjektivní stránky postačí zavinění z nedbalosti.

---

⁵² Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1. vydání, Praha: Leges, 2009, 485s.

⁵³ Srov. judikát č. 78/2010 Sb. rozh. tr.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

Zde se vyžaduje, aby pachatel při spáchání tohoto trestného činu porušil důležitou povinnost.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony.

Podle tohoto ustanovení musí pachatel usmrtit osobu proto, že hrubě porušil zákony.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 3 smrt nejméně dvou osob.

V tomto ustanovení zákonodárce stanoví, že hmotným předmětem útoku jsou nejméně dvě osoby, kterým pachatel způsobí smrt a to proto, že hrubě porušil zákony.

Příklady z praxe

Během necelé hodiny způsobil dvě dopravní nehody (Policie České republiky – KŘP Středočeského kraje)

Kolínsko - k první dopravní nehodě došlo 4. 9. 2010 v 17:15 hodin v katastru obce Cerhenice, kdy dvačtyřicetiletý řidič jedoucí s osobním vozidlem tov. zn. Peugeot při projíždění levotočivé zatáčky vjel na okraj pravého silničního příkopu, strhl řízení vlevo, přešel do protisměru, kde dostal smyk a po několika metrech sjel s vozidlem zpět do příkopu. Po havárii z místa odjel nezjištěným vozidlem, jehož řidič mu zastavil. Ke zranění nedošlo. Ale to nestačilo.

V 18:00 hodin ten samý řidič způsobil další dopravní nehodu, kdy jel s vozidlem tov. zn. Ford Escort v katastru obce Svojšice, nepřizpůsobil rychlost vozidla svým schopnostem a přední částí vozu narazil do dvašedesátiletého chodce, který šel po levé straně, při kraji vozovky. Chodec utrpěl vážná poranění, kterým na místě podlehl. Řidič zraněn nebyl. Provedenou dechovou zkouškou

bylo zjištěno 2,28 promile alkoholu v krvi řidiče. Byl na místě policií zadržen a dne 5. 9. 2010 bylo zahájeno trestní stíhání pro přečiny usmrcení z nedbalosti a ohrožení pod vlivem návykové látky. Dne 6. 9. 2010 byl Okresním státním zastupitelstvím v Kolíně dán podnět k vzetí obviněného do vazby. Pachateli hrozí trest odnětí svobody na jeden rok až šest let.

ŠUMPERK / 10. 8. 2011 Z trestného činu usmrcení z nedbalosti je podezřelý 24letý řidič vozidla BMW 520i z Jeseníku.

Ten dne 9. 8. 2011 v 14:45 hodin v úseku mezi obcemi Zábřeh a Rovensko předjížděl cyklistu. Při předjíždění vjel do levé poloviny vozovky, a když se vracel zpět do svého jízdního pruhu, tak se střetl s protijedoucím motocyklem Yamaha FZ6 Fazer RJ 07, který řídil 20letý mladík ze Zábřežska. Za vozidlem BMW jelo vozidlo Fiat Ducato, jehož 37letý řidič musel strhnout řízení, aby zabránil střetu, a s vozidlem sjel do příkopu. Při nehodě utrpěl motocyklista vážná zranění, kterým na místě podlehl a spolujezdec z vozidla BMW 48letý muž ze Zábřehu utrpěl pohmoždění krční páteře. Celá dopravní nehoda a její okolnosti jsou stále v šetření policie.

2.1.2 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147)

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Objektem tohoto TČ je zájem na ochraně zdraví člověka. Objektivní stránka spočívá ve způsobení těžké újmy na zdraví v důsledku nedbalostního jednání. Subjektem tohoto TČ může být kdokoli. Z hlediska subjektivní stránky postačí zavinění z nedbalosti.

Trestný čin může být podle § 16 odst. 2 trestního zákoníku spáchán také z hrubé nedbalosti, která spočívá v přístupu pachatele k požadavku náležité opatrnosti, jež svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným TZ.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

Mezi typické případy porušení důležité povinnosti účastníků silničního provozu lze dle rozhodnutí NS ČSSR Tpf 20/75 zařadit řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky, nepřiměřenou rychlost, předjíždění na místech, kde je to zakázáno, nebo couvání nákladním autem bez dostatečného přehledu a bez zajištění náležitě poučené osoby.

O porušení důležité povinnosti nejde v případě, kdy řidič jede bezdůvodně v levém jízdním pruhu jednosměrnou ulicí. Tato situace není spojena s reálným nebezpečím pro zdraví nebo život člověka. Podle rozh. NS ČSR 4 Tz 19/86 nejde také o porušení důležité povinnosti, jestliže řidič motorového vozidla, jedoucí na přímém úseku přiměřenou rychlostí, chce zastavit vozidlo a v důsledku řidičské nezkušenosti na mokré vozovce prudce zabrzdí, uvede je tím do smyku a zaviní tak dopravní nehodu.

(3) Kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

Zákon u této kvalifikované skutkové podstaty vyžaduje způsobení těžké újmy na zdraví a hrubé porušení zákonů, hmotným předmětem útoku jsou dvě osoby a více.

Příklady z praxe

Český Krumlov – Dne 8. února 2012 v 08:10 hodin došlo na silnici I. třídy v katastru obce Střítež k dopravní nehodě mezi vozidly Nissan Navara, Peugeot 306 a silničním plastovým patníkem (Policie České republiky – KŘP Jihočeského kraje).

Řidič (32) jel se svým vozidlem Nissan ve směru Kaplice Nádraží – Kaplice. Nepřizpůsobil však rychlost jízdy a dostal se svým vozidlem na namrzlé komunikaci smyk. Přejel do protisměru a pravou přední částí svého vozidla narazil do levé přední části vozidla Peugeot. Po nárazu se obě vozidla dostala mimo komunikaci. Při dopravní nehodě došlo k těžkému zranění řidiče (39) vozidla Peugeot, řidič nissanu žádné zranění neutrpěl.

Způsobená škoda na obou vozidlech a na platovém patníku byla vyčíslena na 181 000 Kč.

Na základě lékařské zprávy byly proti řidiči nissanu dne 6. března 2012 v případě zahájeny úkony trestního řízení pro trestný čin těžké ublížení na zdraví z nedbalosti.

KARLOVY VARY – Řidička byla obviněna (Policie České republiky – KŘP Karlovarského kraje)

2. července v dopoledních hodinách řídila jednadvacetiletá žena osobní vozidlo VW Polo po silnici I/6 ve směru na Prahu a při tomto nedodržela bezpečnostní vzdálenost za před ní jedoucí vozidlo Škoda Felicia. Při dopravní nehodě došlo k těžkému zranění řidičky vozidla Škoda a k zranění jejího spolujezdce. Oba byli převezeni do Karlovarské krajské nemocnice. Dnešního dne 18. 10. 2011, bylo zahájeno trestní stíhání jednadvacetileté řidičky pro přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti.

2.1.3 Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148)

(1) Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Ublížením na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření.

Pomocným časovým kritériem je délka této doby, která je nejméně sedm dnů. Zpravidla může jít o újmu na zdraví spojenou s přetrvávajícími bolestmi, horečkami, omezenou pohyblivostí, psychickými traumaty, nutností docházet

na lékařské zákroky, snášet lékařské zákroky, nosit fixační dlahy apod. Nestačí tedy pouze povrchová zranění či nevolnost.

2.1.4 Porovnání vybraných trestných činů proti životu a zdraví

	§ 143	§ 147	§ 148
odst. 1	jinému způsobí smrt	jinému způsobí těžkou újmu na zdraví	ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost
odst. 2	porušení důležité povinnosti	porušil důležitou povinnost	způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony
odst. 3	hrubě porušil zákony	způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony	X
odst. 4	smrt nejméně dvou osob	X	X

Rozbor základních skutkových podstat

Jak je patrné z tabulky u trestného činu Usmrcení z nedbalosti dle § 143 odst. 1 a u trestného činu Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 147 odst. 1 je důležitý následek. U trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 odst. 1 musí pachatel kromě následku ještě porušit důležitou povinnost. Vlastní ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 odst. 1 bez porušení důležité povinnosti by nebyl trestným činem, ale jen přestupkem.

Rozbor kvalifikovaných skutkových podstat - k základní skutkové podstatě přistupuje další znak, který zvyšuje škodlivost protiprávního jednání

§ 143

- odst. 2 - jinému způsobí smrt proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.
- odst. 3 - jinému způsobí smrt proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony.
- odst. 4 - hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony a způsobí smrt nejméně dvou osob.

§ 147

- odst. 2 – jinému způsobí těžkou újmu na zdraví proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.
- odst. 3 – způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony.

§ 148

- odst. 2 – způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony.

2.1.5 Obecné ohrožení z nedbalosti (§ 273)

(1) Kdo z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo z nedbalosti takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo

b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. b) škodu velkého rozsahu nebo těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. b) smrt.

Tato skutková podstata přichází v praxi v úvahu mnohem častěji. I zde platí, že pro vznik obecného nebezpečí musí nastat takové bezprostřední ohrožení, které hrozí živelným a neovladatelným průběhem události, aniž musí k poruše dojít.

V praxi je typickým způsobením obecného ohrožení z nedbalosti řízení hromadného dopravního prostředku (zejména autobusu nebo vlaku) ve stavu vylučujícím způsobilost k provádění takové činnosti, zejména pod vlivem alkoholu, avšak soudní praxe jako způsobení obecného nebezpečí z nedbalosti posuzuje i řadu jednání jiných.

Samotné ohrožení je postihováno jen zřídka, zpravidla jde o postih až při způsobení následku.

Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, kterou je porušení důležité povinnosti vyplývající z pachatelova zaměstnání, povolání nebo funkce, je porušení takové povinnosti, jejíž porušení má zpravidla za následek vznik nebezpečí nebo přímo poruchy.

Tak v praxi se porušení důležité povinnosti považuje při řízení motorových vozidel nepřizpůsobení rychlosti jízdy stavu a povaze vozovky, řízení pod vlivem

alkoholu, vjíždění na železniční přejezd v době, kdy již je v činnosti zvuková a světelná výstražná signalizace apod.⁵⁴

Rozsah ohrožení je určena především kvantitativně: počtem lidí, škodou, jež hrozí lidem nebo majetku.

Praxe se ustálila na tom, že musí být ohroženo nejméně 7 lidí (č. 39/1982 Sb. rozh. tr.). Zpravidla půjde o osoby individuálně neurčené, není však vyloučeno, aby tyto osoby byly individualizovány. Hrozí jim smrt nebo těžká újma na zdraví, nikoli pouhé ublížení na zdraví.

Majetku hrozí škoda velkého rozsahu, tj. škoda ve výši 5 miliónů korun (§138 odst. 1).

Ohrožení lidí a cizího majetku je uvedeno alternativně. Stačilo by tedy i samo ohrožení majetku ve velkém rozsahu.⁵⁵

R 5/1965 – obecné nebezpečí ve smyslu § 180 odst. 1 (dnes § 273 odst. 1) tr. zák. není způsobeno již pouhým řízením autobusu obsazeného cestujícími opilým řidičem, nýbrž až tehdy, hrozila-li v důsledku opilosti řidiče bezprostředně havárie, nebo došlo-li při takové jízdě skutečně k havárii. V tomto případě bylo způsobeno obecné ohrožení i tehdy, nebyl-li nikdo z cestujících zraněn nebo nebyla-li ani způsobena věcná škoda.

Příklady z praxe

BŘECLAVSKO: Někteří cestující jsou zraněni Policie České republiky – KŘP Jihomoravského kraje

Velké Pavlovice – Dne 5. 3. 2012 ráno v 7.43 hod. se stala nehoda na železničním přejezdu ve Velkých Pavlovicích. Dvaapadesátiletý řidič nákladního vozidla Iveco přijížděl k přejezdu z obce Bořetice směrem na Velké Pavlovice v době, kdy zde projížděl osobní vlak od Zaječí. Světelná signalizace byla v provozu, což potvrdili i další řidiči. Po nárazu došlo k vykolejení motorového vlaku, ve kterém cestovalo přes dvacet osob. Strojvedoucí a další tři cestující byli zraněni. Podle prvotních zpráv se u cestujících jedná o lehká

---

⁵⁴ trestni.juristic.cz/484738/clanek/trz.html

⁵⁵ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1. vydání, Praha: Leges, 2009, 676 s.

poranění. Vzhledem k tomu, že řidič nákladáku utrpěl šok, musela ho záchranná služba převážet do nemocničního zařízení.

Policisté provedli odborné měření na alkohol u řidiče i u strojvedoucího - obě dechové zkoušky vyšly s negativním výsledkem. Podle prvotního vyjádření je vzniklá škoda na železnici odhadnuta přes jeden a půl milionu korun a také vozidlo s nákladem bylo totálně poškozeno.

Policisté případ prošetřují a budou zahajovat úkony trestního řízení pro obecné ohrožení z nedbalosti.

Louny

Chvilé hrůzy a bolesti opět po více než roce ožily v úterý 3. dubna u Okresního soudu v Lounech. Soud začal projednávat případ čelního střetu nákladního auta a autobusu s cestujícími v zatáčkách mezi Lenešicemi a Postoloprty.

V pozici obžalovaného se hájí mladý řidič nákladáku. Právě on podle státní zástupkyně střet na úzké silnici a v nepřehledném úseku zavínil. A to svou nedbalostí. Starý vůz, který řídil, byl totiž po technické stránce značně zanedbaný a z obžaloby také vyplývá, že měl téměř nefunkční brzdy. Vůz v kritickém okamžiku vjel do protisměru a střetl se s autobusem plným lidí, cestujících z práce.

Řidič nyní čelí obžalobě za obecné ohrožení z nedbalosti, za což trestní zákoník stanovuje sazbu až osm let vězení.

Vysvětlení obžalovaného se ovšem trestní senát nedočkal. Muž hned na začátku prohlásil, že nebude vypovídat.

Šofér autobusu už se léčí přes rok

Za nehodou, jež se odehrála 17. února 2011, s největší pravděpodobností stály nefunkční brzdy starého nákladního vozu. Autobus v protisměru právě vezl 31 zaměstnanců lounského podniku Aisan z ranní směny ve směru od Lenešic do Postoloprty. „Nepříjemným úsekem plným zatáček jsem projížděl rychlostí asi čtyřicet kilometrů v hodině. Pak proti mně vyjel ze zatáčky nákladák. Jel dost svižně, tak jsem ještě brzdil a snažil se uhnout co nejvíce k pravé straně,“ vyprávěl starší řidič autobusu. Při kolizi byl těžce zraněn a z úrazu se dosud léčí.

K líčení přišel o berlích. Už déle než rok je v pracovní neschopnosti a z události si kvůli rozdrčené noze navíc odnese trvalé zdravotní následky.

Porušení důležité povinnosti jako kvalifikovaná skutková podstata z hlediska zavinění

Ze skutkových podstat z výše uvedených trestných činů v silniční dopravě, u nichž má pro trestní odpovědnost pachatele okolnost, že porušil důležitou povinnost (vyplývající pro něho z jeho zaměstnání, povolání, postavení či funkce či uloženou mu podle zákona), zásadní význam, jen jediná se vyznačuje tím, že u ní nepřichází v úvahu aplikace ustanovení § 6 tr. zák. (dnes § 17), ale ustanovení § 3 odst. 3 tr. zák. (dnes § 13 odst. 2). Je tomu tak z toho důvodu, že skutková podstata trestného činu ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. (dnes § 148 odst. 1) je skutkovou podstatou základní, takže tu platí obecné vykládací pravidlo obsažené v § 3 odst. 3 tr. zák. (dnes § 13 odst. 2). Trestní zákon v § 223 (dnes § 148 odst. 1) výslovně stanoví, že postačí zavinění z nedbalosti.

Ve vztahu k trestným činům ublížení na zdraví podle § 224 odst. 2 (a pochopitelně i podle § 224 odst. 3) tr. zák. a obecného ohrožení podle § 180 odst. 2 písm. b) tr. zák. (ve spojení se všemi dalšími kvalifikovanými skutkovými podstatami obecného ohrožení v § 224 odst. 3 tr. zák. – dnes buď § 143 odst. 3 a 4 nebo § 147 odst. 3, jež se na ustanovení § 180 odst. 2 písm. b) tr. zák. – dnes § 273 odst. 1 a 2 písm. b) odvolávají) je situace odchýlná potud, že se tu uplatní naopak výkladové pravidlo zahrnuté do § 6 tr. zák. (dnes § 17).

Obecně je možno uvést, že ustanovení § 6 tr. zák. (dnes § 17), je výkladovým pravidlem pro posuzování zavinění ve vztahu k obecným přitěžujícím okolnostem (§ 34 tr. zák. – dnes § 42) a k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby (zvláště přitěžujícím okolnostem). Pokud je v některých ustanoveních v dalším odstavci upravena samostatná (a nikoli kvalifikovaná) skutková podstata (srov. Např. § 207 odst. 2 tr. zák. – dnes § 150 odst. 2), použije se tu ale § 3 odst. 3 tr. zák. (dnes § 13 odst. 2).⁵⁶

---

⁵⁶ CHMELÍK, Jan. Dopravní nehody. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 29 s.

Trestní zákon v § 6 písm. b) tr. zák. (dnes § 17), uvádí, že k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, se přihlédne, jde-li o jinou skutečnost,⁵⁷ i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, kdy tento zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl. Zákon ani v ustanovení § 180 odst. 2 písm. b) tr. zák. – dnes § 273 odst. 1 a 2 písm. b), ani v § 224 odst. 2 (či odst. 3) tr. zák. (dnes buď § 143 odst. 3 a 4 nebo § 147 odst. 3), výslovně nestanoví, že by o porušení důležité povinnosti jako o jiné skutečnosti zmiňované v § 6 písm. b) tr. zák. (dnes § 17) pachatel musel vědět, a proto ohledně této skutečnosti zásadně postačí i zavinění i z nevědomé nedbalosti (§6 písm. b) tr. zák. - dnes § 17, ve spojení s § 5 písm. b) tr. zák. – dnes § 16 odst. 1 písm. b)). Jak bylo výše uvedeno, porušení důležité povinnosti existuje již v době spáchání činu, není způsobeno bezprostředně jednáním pachatele, byť se k němu úzce vztahuje.⁵⁸

2.2 Úmyslné trestné činy

Mezi nejfrekventovanější úmyslné trestné činy, se kterými se v praxi setkáváme, patří Maření výkonu úředního rozhodnutí, Neposkytnutí pomoci a Ohrožení pod vlivem návykové látky

2.2.1 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337)

(1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

- *vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu nebo pro kterou takové oprávnění pozbyl.*

---

⁵⁷ Jinou skutečností se v § 6 písm. b) tr. zák. (vedle těžšího následku zakotveného v § 6 písm. a) tr. zák.) má na mysli zejména konkrétní zájem chráněný trestním zákonem, způsob, místo a doba spáchání trestného činu a subjektivní stránka trestného činu (srov. Především § 34 písm. a) až e), g) až j) tr. zák.). V oboru dopravní kriminality je to právě pojem „důležitá povinnost“, který se váže nikoli k těžšímu následku, ale k jiné skutečnosti.

⁵⁸ CHMELÍK, Jan. Dopravní nehody. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 29 s.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném výkonu rozhodnutí orgánů veřejné moci, a to jak soudu (trestních rozhodnutí), tak jiných orgánů veřejné moci (např. správního orgánu ukládajícího v přestupkovém řízení trest zákazu činnosti).

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána (typicky zákaz řízení motorových vozidel) nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění.

Subjektem tohoto trestného činu může být každý, proti němuž směřuje konkrétní trest či výkon rozhodnutí, tedy tzv. speciální subjekt.

Po subjektivní stránce se vyžaduje úmysl.⁵⁹

Příklady z praxe

Jindřichův Hradec - Řídil motorové vozidlo, ačkoliv mu soud zakázal.

Dopravní policisté Územního odboru Jindřichův Hradec, dne 1. března 2012 odpoledne, kontrolovali řidiče osobního vozidla Fiat jedoucího ve směru Jindřichův Hradec - Pelhřimov. Na výzvu k předložení osobních dokladů však u sebe 31letý muž neměl řidičský průkaz. Provedenou lustrací v evidenci řidičů, policisté zjistili, že má od května loňského roku vysloven zákaz řízení všech motorových vozidel na dobu dvou let. Aby toho nebylo málo, zjistili policisté, že muž před jízdou požil alkohol.

Řidiči byla zakázána další jízda a zahájeny úkony zkráceného přípravného řízení pro podezření ze spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

Tábor - Zákaz nerespektuje, pod rouškou noci se však neschoval.

Z rozhodnutí městských úředníků si mnoho nedělal řidič (32) z Českobudějovicka, který byl v nočních hodinách dne 2. února 2012 kontrolován policisty na Bechyňsku. Při následném šetření vyšlo najevo, že řidič usedl

---

⁵⁹ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1. vydání, Praha: Leges, 2009, 769 s.

za volant svého osobního vozidla tovární značky Škoda Octavia i přesto, že měl rozhodnutím Magistrátu města České Budějovice uložen trest spočívající v zákazu řízení motorových vozidel do roku 2013 a dále rozhodnutím Magistrátu města Mladá Boleslav uložen další zákaz řízení motorových vozidel, a to dokonce až do roku 2015. Bechyňští policisté jeho nezákonné jednání kvalifikovali jako trestný čin, konkrétně jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí. O jeho dalším potrestání tak bude na podkladě jejich zkráceného přípravného řízení rozhodovat soud, který může tomuto „neřidiči“ uložit až trest odnětí svobody na dobu až tří let.

2.2.2 Neposkytnutí pomoci (§ 150)

(1) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.“

Rozbor základní skutkové podstaty – povinnost poskytnout pomoc se týká každého, kdo je v dosahu ohrožené osoby a má možnost jí pomoc poskytnout. Potřebnou pomocí se rozumí základní první pomoc, které je zapotřebí k odvrácení nebo snížení nebezpečí smrti ohroženého, popř. k tomu, aby taková osoba neutrpěla další újmu na zdraví proto, že jí nebyla pomoc poskytnuta.

Potřebná pomoc může záležet i v přivolání pomoci. Povinnost pomoci je dána i tehdy, není-li možné člověka zachránit. Ohrožená osoba jeví známky vážné poruchy zdraví, došlo-li ke zranění za okolností a podmínek, z nichž i bez odborných znalostí lze usuzovat na vážné zranění.

Neodkladný stav je takový zdravotní stav nemocného nebo zraněného člověka, kdy je bezprostředně ohrožen na zdraví či životě v případě, že se mu neposkytne okamžitá lékařská odborná pomoc.

Je třeba uvést, že i zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu obecně každému občanu ukládá v § 9 povinnost aktivně "poskytnout nebo zprostředkovat nezbytnou pomoc osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví." Protože obě ustanovení by měla být vykládána ve vzájemném souladu, je zřejmé, že potřebnou pomocí podle § 150 trestního zákona se rozumí pomoc nezbytná pro zmenšení nebezpečí smrti nebo důsledků vážné poruchy zdraví. Nebylo by asi správné klást na požadavek nezbytnosti takový důraz, že by to nepřiměřeně zužovalo dosah § 150 trestního zákona, nezbytné se tak bude jevit např. i zmírnění útrap postižené osoby.⁶⁰

Znakem trestného činu podle § 150 odst. 1 trestního zákoníku není žádný konkrétní účinek, např. v podobě smrti nebo těžké újmy na zdraví. Jde tedy o trestný čin, který spočívá v tom, že se někdo zdrží takového chování, ke kterému je ze zákona povinen. Povinnost konat tu má kdokoli, kdo se třeba i náhodně ocitne v určité situaci. Pachatelem je proto kdokoli, kdo může za dané situace potřebnou pomoc poskytnout

Kvalifikovaná skutková podstata – ta se liší od základní subjektem – ten, kdo neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout.

Jednání podle § 150 odst. 2 záleží rovněž v neposkytnutí pomoci osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo vážného onemocnění. Tato skutková podstata se však liší od ustanovení § 150 odst. 1 tím, že předpokládá neposkytnutí pomoci tím, kdo je podle povahy svého zaměstnání k tomu povinen. Pachatelem tedy může být jen ten, kdo má takovou povinnost. Povinnost poskytnout pomoc podle povahy svého zaměstnání mají např. lékaři, zdravotní sestry, člen horské služby apod. Chybí také negativní podmínka trestnosti, že tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného. Důvod je obdobný jako u krajní nouze, kdy nejedná v krajní nouzi ten, kdo je povinen nebezpečí, které mu hrozilo, snášet (§ 28 odst. 2).⁶¹

---

⁶⁰ Brůha, D: Trestní odpovědnost ve zdravotnictví

⁶¹ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. I. vydání, Praha: Leges, 2009, 500 s.

V § 2 v bodu 2. Etického kodexu lékaře se hovoří: „ Každý lékař je povinen v případech ohrožení života a bezprostředního vážného ohrožení zdraví neodkladně poskytnout lékařskou pomoc.“⁶²

V § 55 odst. 2 písm. c) zákona č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu se hovoří: „Každý zdravotnický pracovník je povinen zejména poskytovat neprodleně první pomoc každému, jestliže by bez této pomoci byl ohrožen jeho život nebo vážně ohroženo zdraví a není-li pomoc včas dosažitelná obvyklým způsobem, a zajistit mu podle potřeby další odbornou péči.

Trestný čin je u obou skutkových podstat § 150 dokonán, když povinný nezačne s poskytováním pomoci neprodleně. To platí, i když se pachatel vzdálí a pak se na něčí zákrok vrátí (č. 30/1951 Sb. rozh. tr.).⁶³

2.2.3 Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151)

Řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na pět let nebo zákazem činnosti.

Skutková podstata uvedená v ustanovení § 151 je ve vztahu ke skutkovým podstatám uvedeným v § 150 odst. 1 a 2 ve vztahu speciality. Liší se od uvedených ustanovení původem nebezpečí, které je třeba poskytnutím potřebné pomoci odvrátit (nebezpečí vzniklo při dopravní nehodě), jeho povahou (toto nebezpečí má povahu újmy na zdraví, jež vyžaduje poskytnutí pomoci) omezeným okruhem pachatelů (pachatelem může být jen řidič dopravního prostředku, který měl na nehodě účast).⁶⁴

Účast na nehodě může mít různorodou podobu, a to jak zaviněného způsobení nehody, tak účast v roli poškozeného. Účast na nehodě může být i zcela

---

⁶² Etický kodex vydaný Sjezdem České lékařské komory podle zákona č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické a České lékárnické komoře (dále jen "zákon č. 220/1991 Sb."), a v souladu s § 15 odst. 7 písm. a) stavovského předpisu České lékařské komory č. 1 - Organizačního řádu

⁶³ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1. vydání, Praha: Leges, 2009, 501 s

⁶⁴ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1. vydání, Praha: Leges, 2009, 501 s

nezaviněná. Účastníkem nehody je každý, jehož jednání se podílelo na vzniku nebo průběhu dopravní nehody.

V § 2 písm. a) vyhlášky Ministerstva dopravy a spojů č. 32/2001 Sb., o evidenci dopravních nehod, se za účastníka dopravní nehody (dále jen „účastník“) považuje každý, kdo se v čase a místě dopravní nehody přímým způsobem účastnil dopravní nehody.

Trestní odpovědnost podle § 151 má však pouze řidič dopravního prostředku. Jeho pouhá přítomnost na místě nehody takovou účastí není (srov. č. 104/1951, 37/1969 Sb. rozh. tr.). Z povahy věci plyne, že řidič, který má na nehodě účast, je povinen poskytnout pomoc, jen když je toho schopen, například není sám vážně zraněn.

I u této skutkové podstaty je trestný čin dokonán, když povinný nezačne s poskytováním pomoci neprodleně. O dokonání trestného činu podle § 151 nejde, jestliže poškozený nebyl vůbec poraněn nebo byl okamžitě mrtev. Jestliže však řidič dopravního prostředku úmyslně ujel, aniž by se přesvědčil, v jakém stavu se poškozený nachází, dopustí se zpravidla pokusu trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 20 odst. 1, § 151 (č. 38/1963 Sb. rozh. tr.).⁶⁵

Příklady z praxe

Neratovice

Dne 11. února 2012, před dvanáctou hodinou, srazil jednadvacetiletý řidič, z Mělnicka, se svým vozem Peugeot, na přechodu pro chodce, v Neratovicích, ulice Kojetická, čtyřiašedesátiletého cyklistu. Po střetu řidič z místa nehody ujel, aniž by poskytl sraženému první pomoc. Cyklistovi způsobil zranění dolní končetiny, které bylo lékařem následně kvalifikováno jako těžké. Na vozidle a jízdním kole byla způsobena škoda ve výši cca 26 000,- Kč.

Viník byl zanedlouho vypátrán hlídkou místního obvodního oddělení, v Kostelci nad Labem. Dne 1. března 2012 zahájil policejní vyšetřovatel trestní stíhání muže pro trestné činy těžké ublížení na zdraví z nedbalosti a neposkytnutí

---

⁶⁵ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. I. vydání, Praha: Leges, 2009, 502 s

pomoci, za které je možno uložit trest odnětí svobody až na pět let nebo zákaz činnosti. Trestní řízení je nadále vedeno na svobodě.

Praha

Neznámý řidič v sobotu 24. března v Praze 9 srazil ženu a ujel. Nehoda se stala kolem půl deváté večer na křižovatce ulice Jančova a Velešinská. Žena byla lehce zraněna a musela být převezena do nemocnice.

Na vyznačeném přechodu pro chodce se řidič doposud nezjištěného vozidla střetl se ženou, která přecházela ulici. Z místa nehody ujel, aniž by poskytl zraněné chodkyni první pomoc nebo zavolal záchrannou službu.

Za neposkytnutí pomoci hrozí pachateli zákaz řízení nebo až pět let ve vězení.

2.2.4 Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274)

(1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,

b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo

c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně života, zdraví lidí a majetku. Objektivní stránka spočívá ve vykonávání zaměstnání nebo jiné činnosti ve stavu vylučujícím způsobilost, kterou si přivodila vlivem návykové látky. Stav vylučující způsobilost je právní pojem, který je znakem objektivní

stránky skutkové podstaty trestných činů. Samotný pojem nedefinuje žádný právní předpis. Obecně však o tomto stavu lze říci, že je to takový stav, kdy určitá osoba není schopna vykonávat bezpečně určitou činnost. Subjektem může být kdokoliv, z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje úmysl.

Řízení pod vlivem alkoholu může být buď přestupek nebo trestný čin. Hranici mezi přestupkem a trestným činem zpravidla tvoří míra ovlivnění alkoholem, v praxi soudu pak touto hranicí je jedno promile alkoholu v krvi.

Pokud tedy bude mít řidič v krvi méně než jedno promile, bude se jednat s největší pravděpodobností o přestupek. Podle míry ovlivnění alkoholem pak za tento přestupek bude uložena pokuta v rozmezí 10.000,- Kč až 20.000,- Kč a zároveň zákaz řízení motorových vozidel na dobu šesti měsíců až jednoho roku nebo pokuta v rozmezí 25.000,- Kč až 50.000,- Kč a zároveň zákaz řízení motorových vozidel na dobu jednoho roku až dvou let.

Jestliže míra alkoholu v krvi dosáhne 1 promile a více, bude se jednat o trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky. Za tento trestný čin může být uložen trest odnětí svobody na dobu až jednoho roku (podmíněný i nepodmíněný), peněžitý trest (2.000,- Kč až 5.000.000,- Kč), trest zákazu řízení motorových vozidel (na 1 rok až 10 let), trest obecně prospěšných prací (50 až 300 hodin) nebo propadnutí věci (v daném případě zřejmě automobilu). Nově od roku 2010 je možné za takový trestný čin uložit i trest domácího vězení.

To, co je uvedeno v předchozím odstavci je ale pouze základ. Týká se to těch pachatelů, kteří řídí pod vlivem alkoholu bez dalšího. Pokud ale je řízení pod vlivem alkoholu spojeno s dalšími okolnostmi, trestní sazby se zpřísňují. Tyto okolnosti jsou následující:

- pachatel byl pro trestný čin ohrožení návykové látky v posledních dvou letech odsouzen nebo propuštěn z výkonu trestu odnětí svobod
- pachatel pod vlivem omamných látek (alkoholu) způsobil dopravní nehodu
- pachatel se tohoto jednání dopustil při výkonu zaměstnání nebo při jiné činnosti, kdy je vliv omamných látek (alkoholu) zvláště nebezpečný, např. při řízení hromadného dopravního prostředku.

V těchto případech lze uložit stejné druhy trestů jako v předchozím případě, ale trest odnětí svobody (podmíněný či nepodmíněný) bude ukládán v rámci sazby 6 měsíců až 3 roky odnětí svobody. I jiné tresty by pak samozřejmě byly přísnější.

Trestní sazba se pak může ještě zpřísnit, pokud pachatel řízením vozidla pod vlivem návykových látek jinému způsobí ublížení na zdraví nebo dokonce smrt. Takové jednání pak bude posuzováno nejen jako trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, ale též jako trestný čin ublížení na zdraví, a to buď podle § 147 nebo podle § 148 trestního zákoníku. Tam se pak sazba trestu odnětí svobody může vyšplhat na 6 měsíců až roky, a v těch nejtěžších případech, kdy dojde k těžké újmě na zdraví nebo smrti více osob, dokonce až na 2 roky až osm let.

To, jaký trest nebo kombinace trestů bude uložena, jak budou přísné a zda se u trestu odnětí svobody bude jednat o trest podmíněný nebo nepodmíněný, závisí na mnoha okolnostech. Důležitá je míra ovlivnění alkoholem, výše způsobené škody, okolnosti, za nichž došlo k řízení (bude rozdíl, jestli opilec řídí ve městě v největším provozu anebo jestli v zapadlé víscce ve dvě v noci přejezdí jen náves). Samozřejmě na to bude mít vliv, zda pachatel byl již v minulosti trestán a kolik záznamů o deliktech v dopravě má v evidenční kartě řidiče. V každém případě ale pachatel musí počítat s uložením zákazu činnosti, a pokud se trestné činnosti dopouští opakovaně, nebo pokud v opilosti někomu ublížil nebo dokonce někoho zabil, neměl by moc počítat s jiným, než nepodmíněným trestem odnětí svobody.

Při ovlivnění jinými návykovými látkami je situace složitější, vzhledem k velkému množství druhů a různým účinkům jiných návykových látek není stanovena univerzální hranice, od které je vyloučena způsobilost řídit vozidlo. Proto je v případě pozitivního výsledku kontroly na přítomnost jiných návykových látek nutné vypracovat znalecký posudek z odvětví toxikologie, respektive odvětví psychiatrie, který na základě údajů o přítomnosti jiných návykových látek určí, zdali se jednalo o stav vylučující způsobilost. Pokud nedošlo ke spáchání trestného činu, bude se jednat o přešupek.

Příklady z praxe

Prachatice – Téměř dvě promile alkoholu v dechu měl 29. března 2012 řidič osobního vozidla Škoda Felicia (Policie České republiky – KŘP Jihočeského kraje)

Prachatičtí policisté sdělili podezření 31letému muži z Rokycan z přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky. Muž totiž usedl dne 29. března 2012, krátce před půlnocí, do osobního vozidla Škoda Felicia, se kterým jel po silnici ve směru z Husince do Prachatic. Policisté řidiče zastavili a odborným měřením u něj zjistili téměř dvě promile alkoholu v dechu. Příklad prachatičtí policisté prověřují formou zkráceného přípravného řízení.

Stržanov - 11. 4. 2012

V obci Stržanov, bylo hlídkou dopravního inspektorátu zastaveno vozidlo značky Renault Clio jedoucí ve směru od obce Vojnův Městec.

U šestatřicetiletého řidiče bylo provedeno odborné měření na zjištění alkoholu v krvi, kterým byl naměřen pozitivní výsledek a to 1,33 g/kg alkoholu.

Řidiči byl zadržen řidičský průkaz a byla mu zakázána další jízda s motorovými vozidly. Ve věci byly zahájeny úkony trestního řízení podle ust. § 158 odst. 3 trestního řádu.

2.2.4.1 Návykové látky za volantem

Alkohol ovlivňuje schopnost řídit motorové vozidlo i v nízkých hladinách - alkohol zvyšuje jak pravděpodobnost dopravní nehody, tak závažnost zranění při dopravních nehodách; vliv jiných drog než alkoholu je hůře popsán vzhledem k praktickým obtížím při stanovení hladin drog v organismu a jejich ovlivnění schopnosti řídit motorové vozidlo. Přesto bylo negativní ovlivnění schopnosti řídit motorové vozidlo pod vlivem kanabinoidů, extáze, antidepresiv (zejména benzodiazepinů) a dalších drog popsáno v řadě prací.

Praktický dopad intoxikace některými drogami na bezpečnost reálného silničního provozu je nedořešen. Řada studií uvádí např. u konopných drog

vykompenzování snížené schopnosti držení střední čáry pod vlivem kanabinoidů významným snížením rychlosti a jinými mechanismy.

Stejně tak vliv koncentrace etanolu v krvi do hodnoty 0,2 g/kg na riziko dopravní nehody je nejasný. Některé výzkumy uvádějí, že riziko dopravních nehod bylo poloviční u řidičů s obsahem alkoholu v krvi kolem 0,2 g/kg oproti řidičům, kteří byli zcela střízliví. Drogy také zvyšují pravděpodobnost dopravní nehody a zranění při dopravních nehodách. Alkohol je zodpovědný za přibližně desetinu dopravních nehod a 30 % zranění při dopravních nehodách.

Riziko dopravní nehody pod vlivem alkoholu v hladinách 0,2 g/kg až 0,5 g/kg je třikrát vyšší, šestkrát vyšší je riziko dopravní nehody v rozmezí 0,5 g/kg až 0,8 g/kg a jedenáctkrát vyšší v hodnotách 0,8 g/kg až 1 g/kg. Rizika vážné (fatální) dopravní nehody jsou vyšší pro mladé lidi a u nehody jednoho automobilu.

Riziko dopravních nehod zvyšuje zejména užití více drog nebo jejich kombinace s alkoholem. Užívání drog a alkoholu také zvyšuje pravděpodobnost zavinění dopravní nehody - užití jakékoliv drogy včetně alkoholu cca 2x, užití alkoholu v hladinách 1 - 1,5 g/kg cca 4x. Vliv alkoholu na zavinění dopravní nehody je potvrzován řadou studií, vliv ostatních drog včetně kanabinoidů na zavinění se zdá být nižší. Pravděpodobnost zavinění dopravní nehody u řidičů zvyšuje užití stimulantů, prokázán je tento vztah zejména u (dálkových) řidičů kamionů.

Drogy včetně alkoholu zvyšují také pravděpodobnost zranění při dopravní nehodě; drogy pozitivně korelují také se závažností zranění - tato korelace je, zdá se, silnější u alkoholu. Nejzávažnějším zdravotním následkem dopravní nehody je samozřejmě úmrtí jejich účastníků.

2.2.4.2 Legislativa týkající se drog a řízení v ČR

Od 1. 7. 2006 došlo ke změně skutkových podstat přestupků a trestných činů postihujících řízení motorových vozidel pod vlivem návykových látek a také ke zpřísnění sankcí za jejich spáchání.

Přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích (§ 22 z. Č. 200/1990 Sb., o přestupcích) se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích:

- řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem,
- řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky,
- se přes výzvu odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

Trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky se nově od r. 2006 dopustí již ten, "kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si [byť i z nedbalosti) přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku". Podle dřívější právní úpravy bylo k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu nutné naplnit ještě další okolnosti (předchozí postih, způsobení závažného následku, zvláště rizikové činnosti). Praktickým problémem je posoudit, zda jde o stav "vylučující způsobilost".

Podle § 16 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami je řidič povinen podrobit se (na výzvu policie případně dalších oprávněných osob) vyšetření na přítomnost návykových látek. Odmítnutí tohoto vyšetření je klasifikováno jako přestupek; sankce jsou stejné jako za přestupek spáchaný ve "stavu vylučujícím způsobilost" a od 1. 7. 2006 se tedy rovněž zvýšily.

Orientační vyšetření provádí útvar Policie České republiky a další oprávněné osoby. Lékařské vyšetření provádí zdravotnické zařízení dechovou zkouškou a odběry vzorků biologického materiálu. Dle § 2 citovaného zákona je odběrem biologického materiálu zejména odběr vzorku žilní krve, moči, slin, vlasů nebo stěru z kůže či sliznic. Není však řečeno, kdo rozhodne o tom, který z uvedených

materiálů bude odebrán. Přitom průkazem aktuálního vlivu drogy nemůže být pouhá její přítomnost v moči či vlasech.

2.2.4.3 Označování léků s ohledem na ovlivnění schopnosti řídit motorová vozidla pod jejich vlivem

Podle registrační vyhlášky o léčivých přípravcích (vyhl. č. 288/2004 Sb.) se v příbalové informaci nebo na obalu léku uvádí zvláštní upozornění, zejména na možnost ovlivnění schopnosti řídit motorová vozidla nebo obsluhovat stroje. Z tohoto hlediska se přípravky rozdělují podle vyhlášky do 3 skupin:

- (1) bezpečné nebo s nepravděpodobným ovlivněním,
- (2) s pravděpodobností mírného ovlivnění,
- (3) s pravděpodobností výrazného ovlivnění, potenciálně nebezpečné.

Součástí příbalové informace nebo označení na vnějším obalu přípravku mohou být symboly nebo piktogramy, případně další údaje, jako varování na snížení schopnosti řízení automobilu (např. vykřičník nebo vykřičník v trojúhelníku). V praxi jsou však tyto symboly užívány pouze výjimečně, a to i u léků s výrazným ovlivněním psychomotorických funkcí.⁶⁶

- **R 36/1984** – ve věcech, kde bylo u řidiče zjištěno, že měl v době řízení menší množství alkoholu v krvi než 1 promile, je vždy nutno prokázat, že jeho schopnost řídit motorové vozidlo byla skutečně snížena v rozsahu, jaký předpokládá ustanovení § 201 tr. zák. Tento závěr nelze dovodit jen ze samotné skutečnosti, že jízda byla vykonána za zvýšených nároků na schopnosti řidiče. Důkazem o míře ovlivnění obviněného alkoholem a snížení jeho řídičských schopností mohou být např. svědecké výpovědi spolujezdců, příslušníků VB a lékařů, kteří prováděli klinické vyšetření, jakož i svědecké výpovědi na chování obviněného, event. i o způsobu jeho jízdy.

Spoléhá-li řidič motorového vozidla před započatím jízdy na to, že ji může bezpečně vykonat, ačkoliv ví o okolnostech, které by mohly mít negativní vliv na jeho schopnost ovládat motorové vozidlo, a přesto těmito okolnostem

---

⁶⁶ Pinos, M.: Návykové látky

nepřizpůsobí ani režim své jízdy, zejména zařazováním častějších zastávek s přiměřenou dobou odpočinku, pak odpovídá za škodlivý následek dopravní nehody i v případě, že ke ztrátě kontroly nad vozidlem dojde v důsledku náhlé indispozice, vyvolané výše uvedenými okolnostmi.

3 Trestně procesní aspekty trestných činů v silniční dopravě

Trestní řízení je souhrn právních forem, ve kterých stát vykonává trestní právo. Je to jediný možný a platný způsob, jak lze trestnímu nároku státu sjednat platnost.⁶⁷ Podle Bohumila Repíka je trestní řízení privilegovaný prostor, kde naráží donucovací státní moc na práva a svobody jednotlivce. Střetává se zde kolektivní zájem na zjištění a potrestání pachatelů trestných činů se zájmem na respektování základních práv a svobod jednotlivců. Jádrem každé, v demokratickém duchu provedené reformy trestního řízení, proto musí být principy vyplývající ze základních lidských práv, neboť jsou vyjádřením mezí, které si klade právní stát při výkonu své donucovací moci založené na právu trestat.⁶⁸

I u trestných činů v dopravě platí všechny základní zásady trestního řízení. Jistým problémem v této souvislosti může být, že by základní zásady trestního řízení měly být aplikovány prostřednictvím příslušných ustanoveních trestního řádu. To se ne vždy v praxi děje a praxe se na ně odvolává v mnohem větším rozsahu.⁶⁹

Trestní řízení je zákonem (trestním řádem) upravený postup orgánů činných v trestním řízení a dalších subjektů trestního řízení, popř. jiných osob, jehož úkolem je zjistit, zda byl trestný čin spáchán, a je-li tomu tak, zjistit jeho pachatele a uložit mu podle zákona trestní sankci.

---

⁶⁷ Storch, F.: Trestní řízení rakouské, díl I., J. Otto, Praha, 1887, str. 3n.

⁶⁸ Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo, ORAC 002, str. 91.

⁶⁹ CHMELÍK, Jan. Dopravní nehody. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 84 s.

Dělí se do několika stádií:

- přípravné řízení, to se dále dělí:
  - úsek před zahájením trestního stíhání (prověřování)
  - úsek po zahájení trestního stíhání (vyšetřování)
- předběžné projednání obžaloby
- hlavní líčení
- odvolací řízení
- vykonávací řízení

3.1 Přípravné řízení

Přípravným řízením (§ 12 odst. 10) je úsek řízení od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavení trestního stíhání, anebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.

Přípravné řízení nemá sloužit jako těžiště dokazování, tím by mělo být právě hlavní líčení, ale přesto z hlediska kontinentálního pojetí koncepce trestního řízení, kde odpovědnost za průběh a výsledek trestního procesu leží na bedrech především státních orgánů – orgánů činných v trestním řízení, je toto stádium také významnou složkou trestního řízení.

V průběhu přípravného řízení mají být příslušnými orgány (policejním orgánem a státním zástupcem) co nejrychleji a co nejúplněji v potřebném rozsahu vyhledány důkazy k objasnění všech skutečností potřebných pro posouzení věci, jejího pachatele, nároku na náhradu škody a odhaleny příčiny, které vedly ke spáchání trestné činnosti nebo umožnily její spáchání (§ 164 odst. 1, § 89 odst. 1). Výsledkem přípravného řízení je buď podání obžaloby nebo trvalé či dočasné upuštění od trestního stíhání.⁷⁰

---

⁷⁰ Jelínek, J., Drastik, A., Hasch, K., Nováková, Š., Sovák, Z., Ševčík, V. Trestní právo procesní. Eurolex Bohemia, s.r.o. Praha 2002, 334 s.

V souvislosti s novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. došlo na základě požadavků praxe ke změnám ve struktuře předsoudního stádia trestního řízení. Objevují se nově tři formy přípravného řízení trestního:

- postup před zahájením trestního stíhání
- vyšetřování
- zkrácené přípravné řízení⁷¹

3.1.1 Úkony před zahájením trestního stíhání

Hlavním účelem postupu před zahájením trestního stíhání je rozhodnout, zda na základě podnětu podaného jakoukoliv osobou bude či nebude zahájeno trestní stíhání. V tomto časovém úseku se mají shromáždit podklady nutné pro rozhodnutí o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1).

Policejní orgán je povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a směřujících ke zjištění jeho pachatele (§ 158 odst. 1).

K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. Policejní orgán je oprávněn podle § 158 odst. 3 zejména:

- a) vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů;
- b) vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky;
- c) obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály;
- d) provádět ohledání věci a místa činu;
- e) vyžadovat za podmínek uvedených v § 114 provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu;

---

⁷¹ Někteří autoři provádějí členění, resp. diferenciaci odlišným způsobem. Srov. např. Musil/Kratochvíl/Šámal a kol., Trestní právo procesní, 3. přepracované vydání, C. H. Beck, 2007, str. 517-518.

- f) pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, snímat daktyloskopické otisky, provádět osobou téhož pohlaví nebo lékařem prohlídku těla a jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu;
- g) za podmínek stanovených v § 76 zadržet podezřelou osobu;
- h) za podmínek stanovených v § 78 až 81 činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená;
- i) způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádět neodkladné nebo neopakovatelné úkony, pokud podle trestního řádu jejich provedení nepatří do výlučné pravomoci jiného orgánu činného v trestním řízení.

U trestných činů páchaných v dopravě policejní orgán před zahájením trestního stíhání zjišťuje u účastníků dopravní nehody a při náhodných kontrolách řidičů, zda před jízdou nebo během jízdy nepožili alkohol nebo jinou návykovou látku. Dále v tomto období trestního řízení provádějí ohledání místa dopravní nehody, toto procesním způsobem dokumentují pro účely zjištění viníka nehody a získání důkazů důležitých pro posouzení míry zavinění při rozhodování v hlavním líčení.

3.1.2 Úkony po zahájení trestního stíhání

Zahájením trestního stíhání vstupuje přípravné řízení do další fáze, v jejímž průběhu policejní orgán shromažďuje důkazy potřebné k posouzení případu, včetně osoby pachatele a následku trestného činu.

V tomto období může policejní orgán provádět všechny procesní úkony, které mu umožňuje provézt trestní řád.

Vyjde-li během vyšetřování najevo, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, je jiným trestným činem, než jak byl v usnesení o zahájení trestního stíhání právně posouzen, upozorní na to policejní orgán obviněného a učiní o tom záznam do protokolu o výslechu obviněného. Jde o tzv. **změnu právní kvalifikace**.

Např. řidič motorového vozidla na přechodu pro chodce nedal přednost přecházejícímu muži a srazil ho vozidlem na vozovku. Poškozený utrpěl v důsledku nárazu vozidla a následného nárazu na vozovku těžké zranění, s kterým byl hospitalizován v nemocnici. Policejní orgán zahájil proti viníkovi dopravní nehody trestní stíhání za trestný čin Těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle ustanovení § 147 odst. 1, 2 trestního zákoníku. Asi po třech týdnech léčby se zdravotní stav poškozeného zhoršil a na následky dopravní nehody zemřel. Policejní orgán provedl změnu právní kvalifikace na trestný čin Usmrcení z nedbalosti podle ustanovení § 143 odst. 1 a 2 trestního zákoníku.

Vyjde-li během vyšetřování najevo, že obviněný se dopustil dalšího skutku, který není uveden v usnesení o zahájení trestního stíhání, postupuje policejní orgán tak, že rozhodne o zahájení trestního stíhání usnesením pro takto nově zjištěný skutek. Dále postupuje způsobem uvedeným v § 160 odst. 1, 2. Jde o tzv. **rozšíření trestního stíhání**.

Např. řidič motorového vozidla byl při řízení zastaven policejní hlídkou. Při kontrole bylo dechovou zkouškou zjištěno, že řidič má 1,68 promile alkoholu v dechu. Vyšetřovatel proti řidiči zahájil trestní stíhání za trestný čin Ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 274 odst. 1 trestního zákoníku. Přibližně ve stejnou dobu byla nedaleko místa, kde byl výše uvedený řidič kontrolován policejní hlídkou, nalezen zraněná chodkyně. Dosud neznámý řidič ji srazil, a aniž by zastavil, z místa nehody ujel. Chodkyně na následky zranění po několika dnech umřela v nemocnici. Policistům se po nějaké době podařilo vypátrat viníka nehody. Jednalo se o řidiče kontrolovaného hlídkou. Vyšetřovatel na základě zjištěných důkazů rozšířil trestní stíhání vůči řidiči o další skutky – trestný čin Usmrcení z nedbalosti podle ustanovení § 143 odst. 1 a 2 trestního zákoníku a trestný čin Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle ustanovení § 151 trestního zákoníku.

3.2 Zkrácené přípravné řízení

Charakteristika

Zkrácené přípravné řízení zavedla novela trestního řádu s účinností od 1. ledna 2002 jako novou formu přípravného řízení. Smyslem je urychlení předsoudního stádia a rychlý přechod trestní věci do stádia řízení před soudem. Toto řízení je určeno pro řešení méně závažných deliktů, kdy pachatel trestného činu je přistižen při činu nebo bezprostředně poté. Nezbytné procesní důkazy mohou být provedeny až v řízení před soudem.

Úprava je koncipována tak, aby při rychlém a neformálním provádění řízení osoba, proti které se řízení vede, nebyla zkrácena na svých procesních právech uvedených v trestním řádu a garantovaných LZPS.⁷²

Zkrácené přípravné řízení musí respektovat především zásadu práva na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Přestože český právní řád tuto zásadu výslovně nezakotvuje, lze se domnívat, že je tvořena komplexem zásad trestního řízení, které nalezneme především v Listině základních práv a svobod či přímo v trestním řádu. Tyto zásady v jednotlivostech, jak bude uvedeno níže, mohou být do určité míry limitovány nebo odlišně formulovány. Takový přístup ovšem je podmíněn vždy příslušným zvýhodněním podezřelého tak, aby byla naplněna zásada *favore defensionis*. Oproti tomu dochází v rámci zkráceného přípravného řízení k zdůraznění zásad rychlosti a hospodárnosti řízení. Někteří autoři zdůrazňují, že výhodou zkráceného přípravného řízení je i to, že se zde prakticky realizuje požadavek o přesunutí těžiště dokazování z přípravného řízení před soud, i když v podobě zjednodušené.⁷³

---

⁷² Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.: Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 619 s.

⁷³ Úvodní vystoupení na diskusním setkání AIDP k zkráceným formám trestního řízení, konaného dne 5. 6. 2008 v Praze. Zkrácené přípravné řízení. doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., Univ. Priv. Prof.

Podmínky, předpoklady a překážky

Konat zkrácené přípravné řízení je možné pouze tehdy, jde-li o trestné činy, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta, jestliže:

- podezřelý byl přistižen při činu nebo bezprostředně poté, nebo
- v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě dvou týdnů postavit před soud.

V ustanovení § 179f odst. 2 se stanoví, že není-li zkrácené přípravné řízení skončeno ve lhůtě do dvou týdnů, státní zástupce s přihlédnutím k okolnostem případu:

- prodlouží lhůtu, v níž je třeba zkrácené přípravné řízení skončit, nejvýše však o deset dnů,
- nařídí policejnímu orgánu, který dosud vedl zkrácené přípravné řízení, aby zahájil trestní stíhání a dále postupoval formou vyšetřování

Zkrácené přípravné řízení nelze konat nebo v něm pokračovat:

- je dán důvod vazby a nejsou splněny podmínky pro předání zadrženého podezřelého spolu s návrhem na potrestání soudu
- jsou dány důvody pro konání společného řízení o dvou nebo více trestných činech, a alespoň o jednom z nich je třeba konat vyšetřování

Trestní stíhání obviněného se nezahajuje usnesením jako u "klasického" trestního řízení, stačí, pokud je podezřelému nejpozději při začátku výslechu sděleno, z jakého skutku je podezřelý a jaký je v tom spatřován trestný čin. Formálním zahájením trestního stíhání je až následné podání návrhu na potrestání u soudu. Ve zkráceném přípravném řízení policie vyslechne podezřelého a jednoduchou formou obstará důkazy potřebné pro rozhodnutí o vině a trestu. Poté musí být nejpozději do 14 dnů věc předložena státnímu zástupci (tato lhůta může být státním zástupcem prodloužena, nejvýše však o deset dnů). Pokud státní zástupce shledá důvod pro předání podezřelého soudu, podá u soudu návrh na potrestání. Návrh na potrestání musí být stejně

jako obžaloba písemný, nemusí však obsahovat odůvodnění. Pokud státní zástupce neshledá důvod pro předání podezřelého soudu, může věc odložit, podmíněně odložit nebo postoupit jinému (např. přestupkovému) orgánu.

Bylo-li konáno zkrácené přípravné řízení, má i řízení před soudem zjednodušenou formu. Zjednodušení spočívá především v tom, že pokud obviněný a státní zástupce při hlavním líčení prohlásí, že skutečnosti uvedené v návrhu na potrestání považují za nesporné, není potřeba provádět další dokazování. Jinak ale soud může postupovat jako v „klasickém“ řízení, to znamená, že může rovněž rozhodnout trestním příkazem, může věc zastavit, podmíněně zastavit, postoupit jinému orgánu nebo schválit narovnání.

Bylo-li ve věci konáno zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem, nemá to žádný vliv na vykonávací řízení, to je stejné jako u „klasického“ řízení.

Dosud jsme ale nezmínili největší přínos zkráceného řízení, a to jeho možnou rychlost. Pokud to okolnosti umožňují nebo dokonce vyžadují, může být pachatel **odsouzen do tří dnů** od svého zadržení. Policie totiž může podezřelého zadržet na dobu až 48 hodin a poté (nebude-li propuštěn a nebude tedy řízení konáno ve výše uvedené 14denní lhůtě) může být předán soudu k okamžitému rozhodnutí. Ve lhůtě 48 hodin tedy musí policie podezřelého vyslechnout a obstarat potřebné důkazy a předat je státnímu zástupci. Ten ještě v této lhůtě musí u soudu podat návrh na potrestání. Soud má dalších 24 hodin od podání návrhu na potrestání (podezřelý stále zůstává zadržen) na to, aby o obviněném rozhodl. Musí tedy obviněného vyslechnout a rozhodnout o jeho případné vazbě. Zpravidla pak soud využije toho, že má obviněného k dispozici a že se jím stejně musí zabývat, k tomu, aby rozhodl nejen o vazbě, ale i o vině a případném trestu. Soud může opět rozhodnout trestním příkazem nebo nařídít ve věci hlavní líčení, které se souhlasem obviněného a státního zástupce může konat okamžitě v uvedené 24hodinové lhůtě. U takového hlavního líčení obviněný musí mít obhájce. Toto „rychlé“ řízení se využívá např. u osob bez stálého bydliště, které jsou na pohybu nebo u cizinců, u nichž hrozí, že opustí území ČR. Pachatel trestného činu tedy může už tři dny po spáchání trestného činu být za své jednání ve vězení.

Práva podezřelého ve zkráceném přípravném řízení

Podezřelý má stejně jako obviněný právo na obhájce. Tohoto práva může využívat obdobně jako obviněný ve standardním trestním řízení, ovšem je třeba vzít v úvahu, že účast obhájce ve zkráceném přípravném řízení bude v důsledku jeho krátkého trvání přiměřeně omezena a uplatní svá práva spíše až v navazujícím zjednodušeném řízení před soudem.

Případy nutné obhajoby v této formě řízení neměly být časté. Jedná se o případy, kdy je osoba, v jejíž věci se koná zkrácené přípravné řízení, předávána soudu jako zadržený podezřelý a soud ji pak vezme do vazby. Obdobně je potřeba nutné obhajoby v případě trestního stíhání mladistvého, atd.

Zajišťovací úkony

Z případů, kdy je třeba provést zajišťovací úkony v rámci zkráceného přípravného řízení, půjde zvláště o předvedení podezřelého nebo svědka, zadržení podezřelého, uvalení vazby, provedení domovní prohlídky, prohlídky jiných prostor, osobní prohlídky, atd.

Podle výkladového stanoviska Nejvyššího státního zastupitelství č. 4/2002 Sb.v.s., je podmínkou pro zadržení podezřelého toliko naplnění vazebních důvodů ve smyslu jejich výčtu podle § 67 trestního řádu, i když se vyskytnou názory, že by měly být naplněny vazební důvody v celém svém rozsahu, tedy včetně některých dalších podmínek, které uvozují vazební důvody ve smyslu § 67 trestního řádu. Osobně zastávám stanovisko, které je v souladu s názorem Nejvyššího státního zastupitelství.

Rozhodnutí

Zkrácené přípravné řízení může vyústit v několik řešení a to v závislosti na tom, zda rozhoduje policejní orgán nebo státní zástupce:

I. Postup policejního orgánu (§ 159a odst. 1 – odst. 4 trestního řádu – odložení nebo jiné vyřízení věci ve smyslu hlavy deváté trestního řádu)

II. Postup státního zástupce (§ 179c trestního řádu):

- a) návrh na potrestání,
- b) odložení věci, nejde-li o podezření z trestného činu,
- c) odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku
- d) odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání
- e) odložení věci, jestliže je trestní stíhání nepřípustné podle § 11 odst. 1 trestního řádu,
- f) odložení věci, v případě rozhodnutí o schválení narovnání, přičemž se použije obdobně ustanovení § 309 a násl. trestního řádu,
- g) podmíněné odložení podání návrhu na potrestání podle § 179g trestního řádu,
- h) odložení věci, jestliže je trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2 trestního řádu,
- i) vrácení věci policejnímu orgánu, je-li v rámci zkráceného přípravného řízení třeba provést další úkon,
- j) předání věci policejnímu orgánu oprávněnému k zahájení trestního stíhání.

Zjednodušené řízení před soudem

Zjednodušené řízení před soudem je vlastně koncentrovaným a zrychleným řízením. Dokazování je zaměřeno jen na podstatné a sporné okolnosti. Pro zjednodušené řízení platí zejména ustanovení o řízení před samosoudcem (§ 314a a násl. tr.ř.).

Zjednodušené řízení je zahájeno podáním návrhu na potrestání státním zástupcem. Jeho doručením se proti dosud podezřelé osobě zahajuje trestní stíhání a podezřelý se stává obviněným.

Samosoudce přezkoumá návrh z hledisek uvedených v § 181 odst. 1 a § 186 trestního řádu (zda je dána příslušnost soudu k provedení řízení, spolehlivý podklad pro řízení, zda byla naplněna zásada zákonnost průběhu

přípravného řízení, atd.). Charakter řízení ovlivňuje například okolnost, že je obviněný zadržen a předán soudu s návrhem na vzetí do vazby, nebo naopak, zda je na svobodě. Soudce v případě návrhu na vzetí do vazby musí postupovat způsobem předepsaným pro uvalení vazby vůbec, tedy včetně výslechu obviněného v příslušné době, atd.

Pokud samosoudce rozhodne o potřebě konat hlavní líčení, nejprve vyslechne obviněného a pak se provádí dokazování. Dokazování oproti běžnému hlavnímu líčení je založeno především na ochotě procesních stran považovat konkrétní skutečnosti za nesporné a dále na možnosti přečíst i záznamy o vysvětlení osob a podobné úkony, které by se jinak v běžném hlavním líčení provést nemohly vzhledem k jejich relativní procesní hodnotě. Postup při rozhodnutí je obvyklý a odpovídá stejnému postupu v hlavním líčení. V případě, že se státní zástupce a obviněný po vyhlášení rozsudku vzdají práva odvolání, může samosoudce vyhotovit rozsudek bez odůvodnění. Za tímto účelem dokonce samosoudce může stanovit i lhůtu, ve které se mají strany k podání opravného prostředku vyjádřit.

3.2.1 Použití zkráceného přípravného řízení u vybraných trestných činů v dopravě

Zkrácené přípravné řízení se koná o trestných činech, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož hranice nepřevyšuje tři léta (§ 179a odst. 1).

Na základě výše uvedeného, je možné vést zkrácené přípravné řízení u trestných činů:

- Neposkytnutí pomoci podle ustanovení § 150 odst. 1 a 2
- Ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 274 odst. 1 a odst. 2 písm. b) a c)
- Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a)

3.2.2 Příklady zkráceného přípravného řízení v některých zahraničních právních úpravách (Francie, Německo, Slovensko)

Francie

Podle článku 53 trestního řádu Francouzské republiky ve znění k 10. 3. 2004 se zločin nebo přečin kvalifikuje jako flagrantní, pokud je přímo páčán nebo je zcela zřejmé, jak a kým byl spáchán. Jde také o čin flagrantní, pokud k němu došlo před krátkou dobou, podezřelá osoba byla přistižena při činu na základě oznámení občanů, byla přistižena při tom nebo poté, kdy se věci zmocnila, nebo jsou známy důkazy nebo stopy, na základě kterých lze usuzovat, že tato osoba se účastnila zločinu nebo přečinu. V případě, kdy byl čin označen za flagrantní, vyšetřování je vedeno pod dozorem prokurátora, za podmínek, které stanoví trestní řád a to nejdéle po dobu 1 týdne. V případě, že trestní řízení nemůže být v této lhůtě skončeno, může prokurátor prodloužit lhůtu o další týden. Jestliže ani v této lhůtě, řízení ukončeno nebude, musí být nařízeno vyšetřování.

Německo

Podle ustanovení kapitoly IIa německého trestního řádu je možno vést zrychlené trestní řízení.

V trestním řízení vedeném před trestním soudem může soud nebo senát na základě návrhu prokurátora rozhodnout o tom, že bude vedeno zrychlené řízení. Podmínkou takového řízení je, že důkazní situace je jednoduchá nebo důkazy jsou zcela jednoznačné a věc je vhodná pro okamžité projednání. Tomuto způsobu řízení pak ustanovení § 418 - § 420 přizpůsobují jednak průběh hlavního líčení, s omezenou dobou pro námitky proti obžalobě, s omezeným rozsahem případné trestní sankce a zjednodušeným způsobem provádění důkazů. Zrychlené řízení tedy probíhá toliko před soudem. Prokurátor této formě řízení patrně ovšem podřídí i průběh a rozsah přípravného řízení.

Slovenská republika

Slovenská republika zavedla zkrácenou formu přípravného řízení zákonem č. 422/2002 Z.z., ovšem v současné době je tato úprava součástí rekodifikovaného trestního práva procesního – zákona č. 301/2005 Z.z. (§ 202 a násl. trestního řádu). Název zkráceného řízení zní zkrácené vyšetřování. Toto vyšetřování je možno konat o všech přečinech s výjimkou případů, kdy je obviněný ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody, na pozorování ve zdravotnickém ústavu nebo pokud prokurátor nařídí konání standardního vyšetřování.

Zkrácené vyšetřování o přečinech, u nichž zákon stanoví TOS s hranicí nepřevyšující 3 roky, provádí policejní orgán, zatímco o ostatních přečinech pak vyšetřovatel.

Lhůta pro zkrácené vyšetřování je 2 měsíce a počátek nastává od okamžiku sdělení obvinění konkrétní osobě. Policejní orgán však i po uplynutí této lhůty se souhlasem prokurátora může zejména v jednotlivých úkonech zkráceného vyšetřování pokračovat.

Slovenská úprava ovšem zakotvuje, kromě shora uvedeného modelu, ještě řízení, které praktici označují jako „super-rychlé“ a které se týká případů, kdy osoba zadržaná jako podezřelá při spáchání přečinu (horní hranice TOS 3 roky), nebo zastižená na útěku, která nebyla propuštěna na svobodu, je předána nejpozději do 48 hodin od zadržení soudu spolu s obžalobou a se spisem. Další podmínkou je, že prokurátor z některého vazebního důvodu navrhne, aby obviněný byl vzat do vazby. V takovém případě se koná řízení před soudcem pro přípravné řízení, který vyslechne obviněného a rozhodne o vazbě. Současně přednostně určí termín konání hlavního líčení, zpravidla nejdéle ve lhůtě 15 pracovních dnů od podání obžaloby, za podmínky, že věc nevyřídí trestním příkazem nebo jinak (§ 241 odst. 1 písm. a) – g) trestního řádu).⁷⁴

---

⁷⁴ Úvodní vystoupení na diskusním setkání AIDP k zkráceným formám trestního řízení, konaného dne 5. 6. 2008 v Praze. Zkrácené přípravné řízení. doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., Univ. Priv. Prof.

3.3 Odklony v trestním řízení

Pojem odklon je v českém trestním řízení výrazem poměrně novým. Vedle narovnání je podmíněné zastavení trestního stíhání jedním případem odklonů trestního řízení, které bylo do trestního řádu zavedeno novelou trestního řádu z roku 1993 a 1995. Jeho úpravu nalezneme v ustanoveních § 307 a 308 trestního řádu.

3.3.1 Podmíněné zastavení trestního stíhání

Význam podmíněného zastavení trestního stíhání lze spatřovat v tom, že umožňuje orgánům činným v trestním řízení, aby nemusely provádět celé trestní řízení v těch případech, kdy lze účelu trestního řízení dosáhnout jiným a méně komplikovanějším postupem. Podmíněné zastavení trestního stíhání lze uplatnit za podmínek stanovených zákonem na to řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. V takovém případě může buď soud, nebo v přípravném řízení i státní zástupce podmíněně zastavit trestní stíhání a to na základě souhlasu obviněného za podmínky, že se obviněný k trestnému činu doznal (a to ke všem zákonným znakům skutkové podstaty trestného činu, pro který je obviněný stíhán) a pokud byla činem způsobena škoda, tak ji nahradil nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu či učinil jiná opatření k její náhradě. (Z dikce zákona tedy vyplývá, že podmíněně zastavit trestní stíhání lze i řízení o těch trestných činech, kterými nebyla způsobena škoda). Podmíněně zastavit trestní stíhání je možno jen za předpokladu, že vzhledem k osobě pachatele a s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

O podmíněném zastavení trestního stíhání se vydává rozhodnutí ve formě usnesení, ve kterém je stanovena zkušební doba v rozsahu od šesti měsíců až do dvou let. Zkušební doba počíná běžet od právní moci rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání. Pokud obviněný uzavřel v souladu s § 307 odst. 1 b) trestního řádu s poškozeným dohodu o způsobu náhrady škody, pak je mu v rozhodnutí také uloženo, aby způsobenou škodu nahradil v průběhu zkušební doby. V rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání je možno

obviněnému též uložit, aby ve zkušební době dodržoval přiměřená omezení směřující k tomu, aby vedl řádný život.

Proti rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání lze podat stížnost, která má odkladný účinek. Oprávněnou osobou k podání této stížnosti je jednak obviněný, dále i poškozený, a pokud o podmíněném zastavení trestního stíhání rozhodl soud, je k podání stížnosti legitimován také státní zástupce. Jestliže se obviněný v průběhu zkušební doby choval v souladu se stanovenými podmínkami a omezeními, rozhodne orgán, který trestní stíhání v prvním stupni podmíněně zastavil, že se obviněný osvědčil. Pokud se obviněný neosvědčil, rozhodne tento orgán a to i v průběhu zkušební doby, že se v trestním stíhání pokračuje. Proti těmto rozhodnutím může být podána stížnost s odkladným účinkem a to stejnými osobami jako v případě stížnosti proti rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání. Pokud do jednoho roku od uplynutí zkušební doby nebylo učiněno rozhodnutí o tom, že se obviněný osvědčil nebo rozhodnutí o tom, že se v trestním stíhání pokračuje, aniž na tom má obviněný vinu, má se za to, že se obviněný osvědčil.

Pravomocné rozhodnutí o tom, že se obviněný osvědčil nebo uplynutí jednorocní lhůty od zkušební doby bez rozhodnutí, má za následek, že nastávají účinky zastavení trestního stíhání. Nové stíhání obviněného pro tentýž skutek je poté tedy nepřípustné.

3.3.2 Narovnání

Narovnání bylo do trestního řádu včleněno jako druhý případ tzv. odklonu v trestním řízení a to ještě o něco později než podmíněné zastavení trestního stíhání a sice novelou trestního řádu z roku 1995. Zákonodárce vtělil oba odklony - tj. podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání do trestního řádu jako jakousi jinou možnost postupu trestního řízení a to vzhledem k postupům tradičním.

Narovnání je upraveno v ustanoveních §§ 309 - 314 trestního řádu. Narovnání je určeno především k řešení případů méně závažné trestné činnosti a to způsobem, jež nevykazuje takový formalismus jako standardní postup. Narovnání je možno vymezit jako zvláštní druh dohody mezi obviněným

a poškozeným, která je po splnění dalších podmínek schvalována soudem. V tomto ohledu se narovnání nejvíce odlišuje od podmíněného zastavení trestního stíhání jako druhého případu odklonu, protože zatímco narovnání vyžaduje souhlas poškozeného, u podmíněného zastavení trestního stíhání není souhlas poškozeného potřebný a není tedy podmínkou pro postup podle ustanovení upravujících podmíněné zastavení trestního stíhání. Ze zákona též vyplývá, že narovnání je možno využít pouze v těch případech, kdy existuje poškozený.

Pokud obviněný prohlásí před soudem, že spáchal skutek pro který je stíhán (v této souvislosti je nutno upozornit, že prohlášení obviněného je relevantní pouze pro řízení o schválení narovnání a není možno jej v případě, že soud narovnání neschválí, použít jako důkaz v trestním řízení), uhradí poškozenému škodu způsobenou trestným činem nebo učiní potřebné úkony k její úhradě, případně jinak odčiní újmu vzniklou trestným činem a složí na účet soudu peněžní částku určenou konkrétnímu adresátovi k obecně prospěšným účelům a v případě, že takové plnění není zjevně nepřiměřené závažnosti trestného činu, může soud a to se souhlasem obviněného a poškozeného rozhodnout o schválení narovnání.

Jednou z podmínek pro schválení narovnání soudem je skutečnost, že o prohlášení obviněného o spáchání skutku nejsou důvodné pochybnosti a soud považuje vyřízení věci narovnáním za dostačující. Při rozhodování o schválení narovnání musí dle zákona soud přihlídnout k povaze a závažnosti spáchaného činu, též k míře, jakou byl trestným činem dotčen veřejný zájem a k osobě obviněného a jeho osobním a majetkovým poměrům. Stejně jako u podmíněného zastavení trestního stíhání zákon stanoví, že narovnání přichází v úvahu pouze pokud je obviněný stíhán pro trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Před rozhodnutím o schválení narovnání soud vždy vyslechne obviněného a poškozeného

Zákon stanoví pro rozhodnutí o schválení narovnání povinné obsahové náležitosti. Rozhodnutí musí obsahovat popis předmětného skutku, jeho právní posouzení, obsah narovnání zahrnující výši uhrazené škody nebo škody, k jejíž úhradě byly provedeny potřebné úkony, případně způsob jiného odčinění újmy, dále peněžní částku určenou k obecně prospěšným účelům s uvedením jejího

příjemce a výrok o zastavení trestního stíhání, pro skutek, ve kterém je spatřován trestný čin, jehož se narovnání týká.

Při určení příjemce peněžní částky k obecně prospěšným účelům je soud návrhem obviněného vázán. Za peněžní částku určenou k obecně prospěšným účelům se považují částky pro obce a jiné právnické osoby se sídlem na území České republiky, které zákon přesně vymezuje v § 312 odst. 1, trestního řádu, jde např. částky pro tyto osoby určené na financování vědy a vzdělání, kultury, školství, na ochranu zvířat atd. Z peněžní částky k obecně prospěšným účelům musí obviněný určit nejméně 50% státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti poskytovanou podle zvláštního zákona. Proti rozhodnutí o schválení narovnání je přípustná stížnost s odkladným účinkem, kterou je oprávněn podat státní zástupce.

Rozhodnutí o narovnání může být vydáno i v přípravném řízení a to soudcem ve veřejném zasedání na základě návrhu státního zástupce. K návrhu státního zástupce připojí dosud shromážděné důkazy a vyjádření obviněného a poškozeného, že souhlasí s takovým postupem. Obviněný může složit peněžní částku určenou k obecně prospěšným účelům až po podání návrhu státního zástupce soudu. Proti zamítavému rozhodnutí soudu je oprávněn podat stížnost jak státní zástupce tak i obviněný a poškozený.

3.3.3 Použití podmíněného zastavení trestního stíhání a narovnání u vybraných trestných činů v dopravě

Použití jednoho ze způsobů odklonu v trestním řízení je možné pouze u přečinů (§ 307 odst. 1 a § 309 odst. 1). Přičemž přečinem se rozumí všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let (§ 14 odst. 2).

Z výše uvedeného vyplývá, že použití obou způsobů odklonu jsou možné u všech vybraných trestných činů v dopravě. A to dokonce i u trestného činu Usmrcení z nedbalosti podle ustanovení § 143 odst. 3 a 4 trestního zákoníku, kde hrozí pachateli trest odnětí svobody na tři léta až 10 let.

4. Srovnání naší trestně právní úpravy s úpravou slovenskou

Česká právní úprava je velice podobná té slovenské právní úpravě, což je dokumentováno v této kapitole.

4.1 Vybrané trestné činy proti životu a zdraví

trestný čin	český	slovenský
	§ 143 - Usmrcení z nedbalosti	§ 149 - Usmrcení
odst. 1	Jinému z nedbalosti způsobí smrt	Jinému z nedbalosti způsobí smrt
odst. 2	porušení důležité povinnosti	spáchá-li čin písm. a) závažným způsobem jednání
odst. 3	hrubě porušil zákony o bezpečnosti dopravy	spáchá-li čin na více osobách proto, že hrubě porušil předpisy o bezpečnosti
odst. 4	Tím, že hrubě porušil zákony o bezpečnosti dopravy, způsobil smrt nejméně dvou osobám	Jako řidič dopravního prostředku způsobí ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, jinému z nedbalosti smrt
odst. 5	Nemá	Jako řidič dopravního prostředku způsobí ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, z nedbalosti smrt dvou nebo více osob.

Základní skutkové podstaty jak v české tak i slovenské úpravě jsou stejné.

V kvalifikovaných skutkových podstatách je již rozdíl.

V druhých odstavcích pouze v užitých terminologiích :

- v české – jednání - porušení důležité povinnosti
- ve slovenské – jednání - závažný způsob jednání

Ve třetích odstavcích je již větší rozdíl:

- v české – z hlediska jednání - hrubé porušení zákonů o bezpečnosti dopravy
- ve slovenské – z hlediska jednání se vyžaduje hrubé porušení předpisů o bezpečnosti a hmotným předmětem útoku musí být více osob

Ve čtvrtých odstavcích:

- v české - z hlediska jednání musí být hrubé porušení zákonů o bezpečnosti dopravy, následek se vyžaduje smrt a hmotným předmětem útoku jsou nejméně dvě osoby
- ve slovenské – pachatel musí být ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, za následek se vyžaduje smrt

Pátý odstavec:

- v české – není
- ve slovenské - pachatel musí být ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, za následek se vyžaduje smrt, hmotným předmětem útoku jsou nejméně dvě osoby

trestný čin	český	slovenský
	§ 147 - Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti	§ 157 - Ublížení na zdraví
odst. 1	Jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví	Jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví
odst. 2	Jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví proto, že porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona	Jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví písm. a) závažnějším způsobem jednání
odst. 3	Způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o bezpečnosti dopravy	Nemá

I zde jsou **základní skutkové podstaty** jak v české tak i slovenské úpravě jsou stejné.

V druhých odstavcích pouze v užitých terminologiích :

- v české – následek se vyžaduje způsobení těžké újmy a způsob provedení porušení důležité povinnosti uloženou podle zákona
- ve slovenské – následek je totožný jako v české úpravě tzn. způsobení těžké újmy, ale liší se způsobem jednání - závažnější způsob jednání

Třetí odstavce:

- v české – následek se vyžaduje těžká újma, z hlediska jednání musí být hrubé porušení zákonů o bezpečnosti dopravy, hmotným předmětem útoku jsou nejméně dvě osoby
- ve slovenské – není

trestný čin	český	slovenský
	§ 148 - Ublížení na zdraví z nedbalosti	§ 158 - Ublížení na zdraví
odst. 1	Jinému z nedbalosti ublíží na zdraví proto, že porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona	Jinému z nedbalosti ublíží na zdraví proto, že porušil důležitou povinnost uloženou mu podle zákona
odst. 2	Z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o bezpečnosti dopravy	Nemá

V tomto případě má slovenská úprava pouze **základní skutkovou podstatu** a ta je totožná s českou úpravou základní skutkové podstaty. V obou úpravách se vyžaduje následek – ublížení na zdraví

Druhý odstavec – **kvalifikovaná skutková podstata**:

- v české – jednání – hrubé porušení zákona o bezpečnosti dopravy, hmotným předmětem útoku jsou nejméně dvě osoby

trestný čin	český	slovenský
	§ 150 - Neposkytnutí pomoci	§ 177 - Neposkytnutí pomoci
odst. 1	Osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného	Osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného
odst. 2	Osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout	Osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout

U tohoto trestného činu je česká i slovenská právní úprava stejná, jak u **základní skutkové podstaty**, tak i **kvalifikované skutkové podstaty**.

trestný čin	český	slovenský
	§ 151 - Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku	§ 178 - Neposkytnutí pomoci
	Řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného	Řidič, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného

Rozdíl pouze v označení subjektu – v české úpravě „řidič dopravního prostředku“,
- ve slovenské úpravě – „řidič“

4.2 Vybrané trestné činy obecně nebezpečné

trestný čin	český	slovenský
	§ 273 Obecné ohrožení z nedbalosti	§ 285 Obecné ohrožení z nedbalosti
odst. 1	z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že se dopustí nebezpečného jednání	z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí
odst. 2	z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že se dopustí nebezpečného jednání a písm. a) způsobí těžkou újmu na zdraví písm. b) spáchal proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající ze zákona písm. c) způsobil značnou škodu	z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí závažnějším způsobem jednání
odst. 3	z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že se dopustí nebezpečného jednání a - písm. a) - způsobí smrt písm. b) porušil důležitou povinnost vyplývající ze zákona a způsobil škodu velkého rozsahu nebo těžkou újmu na zdraví	z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí a způsobí jím písm. a) značnou škodu, nebo písm. b) těžkou újmu na zdraví nebo smrt
odst. 4	Tím, že hrubě porušil zákony o bezpečnosti dopravy, způsobil smrt nejméně dvou osobám	z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí a způsobí jím těžkou újmu na zdraví více osobám nebo smrt více osob

Základní skutkové podstaty tohoto trestného činu se liší. Zatímco slovenská úprava vyžaduje jen způsobení obecného nebezpečí, v české úpravě se vyžaduje k naplnění skutkové podstaty vydání lidí (nejméně 7)⁷⁵ v nebezpečí smrti nebo

⁷⁵ č. 39/1982 Sb. rozh. tr.

těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu (nejméně 5 miliónů Kč).⁷⁶

Kvalifikované skutkové podstaty

Odst. 2

– česká úprava má možné tři formy:

- způsobení těžké újmy na zdraví,
  - způsobení obecného ohrožení v důsledku porušení důležité povinnosti pachatelem,
  - způsobení značné škody
- slovenská úprava má pouze jednu formu spáchání - způsobí obecné nebezpečí závažnějším způsobem jednání

Odst. 3

- česká úprava má dvě formy:

- pachatel způsobí smrt
  - pachatel porušil důležitou povinnost vyplývající ze zákona a způsobil škodu velkého rozsahu nebo těžkou újmu na zdraví – z tohoto ustanovení vyplývá, aby pachatel naplnil tuto skutkovou podstatu, musí porušit důležitou povinnost a současně způsobí buď škodu velkého rozsahu (nejméně 5 miliónů Kč) nebo těžkou újmu na zdraví
- slovenská úprava má také dvě formy:
- značnou škodu
  - těžkou újmu na zdraví nebo smrt

odst. 4

- česká úprava - hrubě porušil zákony o bezpečnosti dopravy a způsobil smrt nejméně dvou osobám
- slovenská úprava - způsobí těžkou újmu na zdraví více osobám nebo smrt více osob

---

⁷⁶ § 138 odst. 1 tr. zákoníku

trestný čin	český	slovenský
	Ohrožení pod vlivem návykové látky - § 274	Ohrožení pod vlivem návykové látky - § 289
odst. 1	<p>Vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku</p>	<p>Vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku</p> <p>písm. a) ačkoliv byl za takový čin v posledních dvaceti čtyřech měsících odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn</p> <p>písm. b) ačkoliv byl za obdobný čin spáchaný pod vlivem návykové látky v posledních dvaceti čtyřech měsících postižen</p> <p>písm. c) způsobil, byť i z nedbalosti, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu</p>
odst. 2	<p>Vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku</p> <p>písm. a) způsobil-li havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublíží na zdraví nebo způsobí větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek</p> <p>písm. b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména řídí-li dopravní prostředek</p> <p>písm. c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn</p>	<p>Vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, činnost, při které by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při nichž je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména jestliže řídí prostředek hromadné dopravy</p>

Základní skutková podstata

- česká právní úprava vyžaduje pouze, aby pachatel vykonával ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku
- slovenská právní úprava kromě podmínek uvedených v české právní úpravě vyžaduje ze strany pachatele navíc recidivu (v posledních dvaceti čtyřech měsících odsouzen nebo postižen) nebo způsobení ublížení na zdraví nebo větší škodu

Kvalifikovaná skutková podstata

odst. 2

- česká právní úprava
  - způsobí-li havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublíží na zdraví nebo způsobí větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek
  - spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řídí-li dopravní prostředek
  - byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn
- slovenská právní úprava
  - při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při nichž je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména jestliže řídí prostředek hromadné dopravy

4.3 Trestný čin - Maření výkonu úředního rozhodnutí

trestný čin	český	slovenský
	Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní - § 337	Maření výkonu úředního rozhodnutí - § 348
odst. 1	Maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že písm. a) vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu nebo pro kterou takové oprávnění pozbyl	Zmaří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že písm. d) vykonává činnost, na kterou se vztahuje rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu o zákazu činnosti

Česká i slovenská právní úprava u tohoto trestného činu je stejná.

Závěr

Nejdříve bylo nutné vymezit pojmy, které jsou důležité při výkladu vybraných skutkových podstat trestných činů v dopravě. Ty jsem čerpal z různých právních pramenů. V další kapitole jsem se věnoval vybraným trestným činům z výše uvedené oblasti, poukázal nejen na obecně povinné znaky skutkové podstaty, ale i na znaky obecně nepovinné, které se u konkrétních skutkových podstat stávají znaky povinnými. U trestných činů spáchaných z nedbalosti jsem se zaměřil především na trestné činy proti životu a zdraví, kterých se mohou dopustit viníci dopravních nehod. Trestné činy úmyslné jsem vybíral podle toho, jak často se v praxi s nimi setkáváme. Stále více řidičů řídí motorové vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. Množí se také případy, kdy řidiči, ač jim byl vysloven zákaz řízení motorových vozidel soudem nebo správním orgánem, toto rozhodnutí nerespektují a zasednou za volant.

V kapitole trestně procesní aspekty jsem se zaměřil na přípravné řízení a jeho možné modifikace. Zde jsem se snažil popsat zkrácené přípravné řízení, které hraje důležitou roli v rychlosti a hospodárnosti trestního řízení. Samozřejmě jsem nesměl zapomenout na odklony v trestním řízení, které byly do trestního řádu zavedeny novelou trestního řádu z roku 1993.

V poslední kapitole diplomové práce jsem porovnával hmotně právní úpravu v Slovenské republice s hmotně právní úpravou v České republice. Toto porovnání jsem si vybral, protože do konce roku 1992 tvořily oba státy jeden útvar a měly stejnou právní úpravu. Myslím si, že je zajímavé, k jakým legislativním změnám došlo v obou zemích, jak jednotlivé země přistoupily k řešení trestných činů v dopravě.

Summary

First it was necessary to define terms, that are important by the interpretation chosen facts of the case substance of crimes in the transport. I drew these terms from different law headwaters. In the next chapter I turned to chosen crimes from above-mentioned presentation area, I pointed not only on generally obligatory indicia facts of the case substance, but also on generally optional indicia, that can turn into indicia compulsory in concrete case substances. Describing crimes committed carelessly I mainly focused on crime against life and health, which guilty person may commit in the road traffic accident. I took out premeditated crimes according to how often we meet them. More and more drivers drive motor vehicle below owing to alcohol or below other addictive matters. Cases, when drivers, although prohibition of driving of motor vehicles per curiam or administrative organ was given them, increase too. Drivers disrespect this resolution and sit behind steering wheel.

In the chapter named criminally procedural aspects I targeted the preliminary procedure and its possible modification. There I tried to describe the summary jurisdiction of preliminary procedure. Of course I could not forget about diversions in some criminal trial proceedings, that were implemented into Rules of Criminal Procedure by the novel of Rules of Criminal Procedure from the year 1993.

In the last chapter of the diploma work I compared the substantive law adjustment in the Slovak Republic with the substantive law adjustment of the Czech Republic. This comparison I have chosen, because to the ends of the year 1992 both states constituted one formation and had an identical law adjustment. I think, that is interesting, what legislative changes took place in both countries, how the crimes in the transport are solved in each country.

Seznam použité literatury

- CÍSAŘOVÁ, D. a kol. Trestní právo procesní, 1. dotisk. Praha: Linde, 2001
- CHMELÍK, Jan. Dopravní nehody. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009.
- JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné.1. vydání, Praha: Leges, 2009,
- LEITNER, M., LUKÁŠEK, V., KOPECKÝ, Z.: Zákon o provozu na pozemních komunikacích s komentářem. Praha: Linde, 2001.
- LEITNER, M.; LUKÁŠEK, V.; KOPECKÝ, Z. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích a předpisy prováděcí a souvisící s komentářem.* 3. přepracované vydání podle právního stavu k 1. 7. 2006. Praha : Linde, 2006.
- MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. a kol.: Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003.
- NOVOTNÝ a kol. Trestní právo hmotné II., Zvláštní část, 3. vydání, Praha: Codex 1997.
- STORCH, F.: Trestní řízení rakouské, díl I., J. Otto, Praha, 1887.
- ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl.* 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H.Beck, 2004.

Právní předpisy

- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 13/ 1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 225/2006 Sb.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Ostatní prameny

- www.mvcr.cz (Ministerstvo vnitra ČR – články)
- www.justice.cz (oficiální server českého soudnictví)
- www.systemaspi.cz